

Xəbər
Zaqatalada faciə:
gənc qız
özünü
tövlədə
asdı
yazısı səh.13-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 31 iyul 2019-cu il Çərşənbə № 159 (7329) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Rusiyanın Qarabağ üzrə yeni kurator olacaq diplomatı haqda ziddiyyətli fikirlər

Moskvanın İrevandakı keçmiş səfiri İvan Volinkin ermənipərəstdir, yoxsa... - ekspertlərimiz danışır
yazısı səh.9-da

Müsavatda saxta vəsiqə və mühacir davası - müsavatçılar sığındıqları ölkədən çıxarıla bilər

yazısı səh.3-da

Diaspora rəhbəri ilə deputat və partiya funksioneri arasındakı dava böyüdü - yeni ittihamlar

yazısı səh.6-da

ABŞ Azərbaycanı xarici təhdidlərdən qoruya biləcəkmi? - rəy

yazısı səh.4-da

Avqustda əfv sərəncamı verilə bilər - gözlənti

yazısı səh.4-da

Parlamentdə təmsil olunan partiyaların sədrləri ilə görüş səs-küyə səbəb oldu

yazısı səh.7-da

Nənəsini öldürüb yandıran nəvəyə 19 il həbs cəzası

yazısı səh.2-da

Qurban bayramının vacib əməlləri: İslamın ən böyük bayramının tarixi və qaydaları

yazısı səh.14-da

Azərbaycanda fermer dövlətdən bu dəstəyi alacaq

yazısı səh.11-da

Beş ölkənin neft projesi - bazara nəzarət dəyişəcəkmi?

yazısı səh.11-da

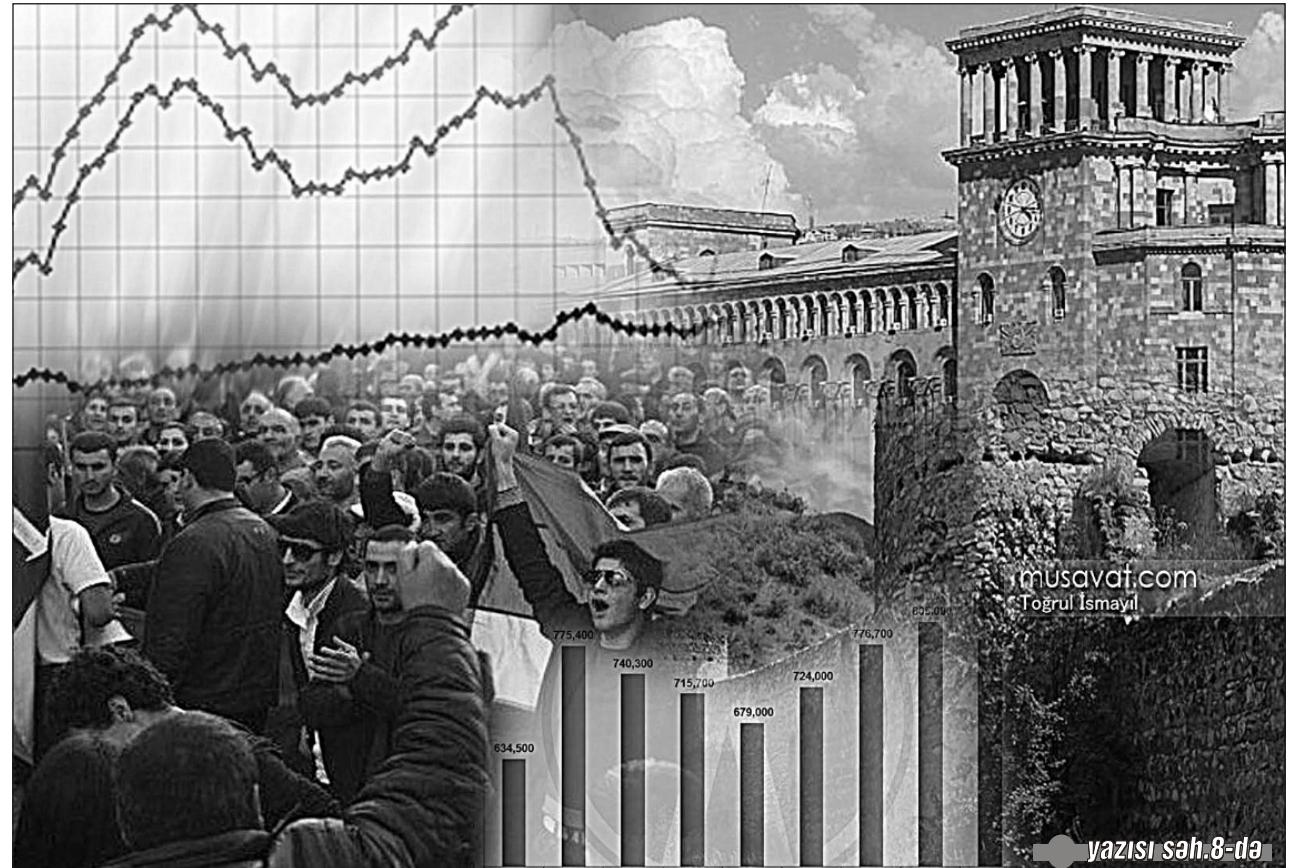
Gələcəkdə sıradan çıxacaq və tarixə qovuşacaq 10 peşə

yazısı səh.14-da

ERMƏNİSTAN DEMOQRAFİK FƏLAKƏT

ASTANASINDA - QURTULUŞ QARABAĞDAN KEÇİR

İşğalçı ölkə əhalisi sürətlə azalır; nazirlik rəsmisi BMT-yə istinadla şok rəqəmlər açıqladı; Ermənistan ermənilərsiz qala bilər...

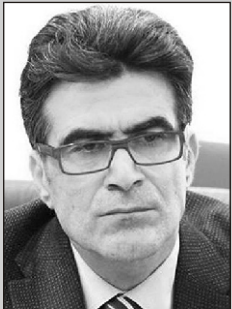
musavat.com
Togrul İsmayil

yazısı səh.8-da

“Toy çadırını sökməmiş, yas çadırını qurduq...”
Xəzərin udduğu 4 dostun acı hekayəsi

Əməkdaşımızın faciənin yaşandığı məkanla bağlı ilginç qeydləri; burada heç bir təhlükəsizlik tədbiri nəzərə alınmayıb...

yazısı səh.10-da

Sahib Məmmədov:
“Əfqan, Pakistan, Filippin və nigeriyalı üçün Azərbaycan cənnətdir”

yazısı səh.15-da

“Ankara” klinikasının baş həkimi:
“İşini reklam edərkən etik qaydaları pozmaq olmaz”

yazısı səh.5-da

Rəşad Həsənov:
“Turizmə strateji yanaşma ortaya qoymalıdır”

yazısı səh.13-da

İran Azərbaycana təşəkkür etdi

“İranda Azərbaycanın səfirliyi İran dövləti adından dost və qardaş Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi, Hərbi Dəniz Qüvvələri və Dövlət Sərhəd Xidmətinin İranın Xəzər dənizində qəzaya uğramış “Şəbahəng” adlı gəmisinin heyətinə göstərdikləri təcirəsalınmaz və peşəkar yardıma görə öz minnətdarlığını bildirir”.

Musavat.com xəbər verir ki, İranın Azərbaycandakı səfirliyinin yaydığı açıqlamada belə deyilir.

“Bu humanitar addım, İran İslam Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında əməkdaşlıq, dostluq və qardaşlıq simvolu sayılır. Eyni halda Xəzər dənizində fəvqəladə və zəruri hallar zamanı əməkdaşlığın daha da genişlənməsinin zəruri olduğunu göstərir. İran İslam Respublikasının səfirliyi bir daha belə bir həssas əməliyyatda iştirak etmiş və insan itkisinin qarşısının alınmasında əməyi olmuş hər bir kəsə öz səmimi minnətdarlığını bildirir, iki qonşu və qardaş ölkə arasında səmimi əlaqələrin genişlənməsini arzulayır”, - deyər diplomatik nümayəndəlikdən bildirilib.

Azərbaycan bu il qeyri-neft məhsullarından ən çox pomidor, pambıq məhlucu və qızıl ixrac edib

Bu ilin yanvar-iyun ayları ərzində Azərbaycandan ixrac edilən qeyri-neft sektoruna aid malların siyahısına pomidor (138,1 mln. ABŞ dolları) birinci, pambıq məhlucu (74,9 mln. dollar) ikinci və qızıl (sikkə kəsilməsində istifadə olunmayan, digər emal olunmamış formalarda - 70,4 mln. dollar) üçüncü olub.

“APA-Economics”in məlumatına görə, bunu İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin Strateji İnkişaf və Planlama departamentinin rəhbəri Ramil Hüseyn deyib. Onun sözlərinə görə, 2019-cu ilin birinci yarısında meyvə-tərəvəz ixracı 318,4 mln. dollar, plastmas və onlardan hazırlanan məmulatların ixracı 103,3 mln. dollar, pambıq lifi ixracı 75,7 mln. dollar, elektrik enerjisinin ixracı 51,9 mln. dollar, alüminium və ondan hazırlanan məmulatların ixracı 46,7 mln. dollar, kimya sənayesi məhsullarının ixracı 45,6 mln. dollar, qara metallar və onlardan hazırlanan məmulatların ixracı 30 mln. dollar, pambıq ipliyi ixracı 14,6 mln. dollar, alkoqollu və alkoqolsuz içkilərin ixracı isə 15,5 mln. dollar təşkil edib.

Ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə cari ilin yanvar-iyun aylarında pambıq lifinin ixracı 2,6 dəfə, alkoqollu və alkoqolsuz içkilərin ixracı 2,2 dəfə, kimya sənayesi məhsullarının ixracı 49%, pambıq ipliyinin ixracı 47%, plastmas və onlardan hazırlanan məmulatların ixracı 44%, meyvə-tərəvəzin ixracı isə 15% artıb.

R. Hüseynin sözlərinə görə, hesabat dövründə qeyri-neft sektoru üzrə ixrac 192 mln. dollar təşkil edib. Ötən ilin iyun ayı ilə müqayisədə 2019-cu ilin iyun ayında qeyri-neft sektoru üzrə ixrac 13 mln. dollar və ya 7% artıb. Cari ilin iyun ayında qeyri-neft sektoruna aid ən çox mal Rusiyaya (93,8 mln. dollar), Türkiyəyə (32,5 mln. dollar), İsveçrəyə (14,7 mln. dollar), Gürcüstana (8,4 mln. dollar) və Ukraynaya (5,7 mln. dollar) ixrac edilib.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Polis Bakıda əməliyyat keçirdi: silah gəzdirən və narkotik satanlar həbs edildi

Daxili İşlər Nazirliyi (DİN) Baş Mütəşəkkil Cınayətkarlıqla Mübarizə İdarəsinin əməkdaşları üzərində qanunsuz olaraq silah-sursat gəzdirən və narkotik vasitələrin dövriyyəsi ilə məşğul olan şəxslərə qarşı bir neçə uğurlu əməliyyat tədbiri keçiriblər. Musavat.com DİN-in mətbuat xidmətinə istinadən bildirir ki, daxil olan məlumat əsasında Yasamal rayon sakini Firuz Kərimov Baş İdarənin əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb.

Onun idarə etdiyi “VAZ 2121” markalı avtomobilin yük yerinə baxış zamanı 1 ədəd “Kalaşnikov” tipli avtomat silah, həmin silaha məxsus 1 ədəd daraq və 30 ədəd patron aşkar olunaraq götürülüb. Saxlanılan şəxs ifadəsində silah-sursatın ona məxsus olduğunu etiraf edib.

Baş İdarə əməkdaşlarının keçirdikləri növbəti əməliyyat tədbiri nəticəsində isə paytaxt sakini, əvvəllər məhkum olunmuş Vüqar Əliyev saxlanılıb.

Onun Abşeron rayonu, Quşçuluq massivində yerləşən evinə baxış zamanı satış məqsədilə istintaqa məlum olmayan mənəbdən əldə etdiyi 980 qram narkotik vasitə heroin və 1 ədəd elektron tərəzi aşkar olunaraq götürülüb. Araşdırma zamanı onun Bakı şəhəri və Abşeron rayonunda narkotik vasitələrin satışı ilə məşğul olduğu müəyyən edilib.

Baş İdarə əməkdaşlarının narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinin qarşısını alınması istiqamətində həyata keçirdikləri daha bir əməliyyat zamanı isə Biləsuvar rayon sakini Qadir Qarayev paytaxt ərazisində tutulub. Onun idarə etdiyi “QAZ 2411” markalı avtomobilə baxış zamanı 1 kiloqramdan artıq narkotik vasitə heroin aşkar edilərək götürülüb. Saxlanılan şəxs heroini yaşadığı rayondan istintaqa məlum olmayan mənəbdən əldə etdiyini və satmaq məqsədilə Bakı şəhərinə gətirən zaman polisler tərəfindən saxlanıldığını qeyd edib.

Azərbaycan səfiri İtaliya qəzetinə Ermənistanın hərbi təcavüzündən danışdı

İtaliyanın “Linkiesta” qəzetində erməni propoqandasının təsiri altında “Azərbaycan çox dəyərli arxeoloji əraziləri dağıdır və YUNESKO bunu alqışlayır” başlıqlı erməni tərəfinin yalan və uydurma məlumatlarına əsaslanan tərribatçı məqalə dərc olunub.

Azərbaycanın İtaliyadakı səfirliyindən APA-ya verilən məlumata görə, bununla bağlı Azərbaycanın İtaliyadakı səfirliyi qəzetin redaksiyasına etiraz məktubu yollayaraq erməni tərəfinin maraqlarına xidmət edən bu məqalədəki məlumatların yalan və uydurma olduğunu, məqalənin müəllifinin Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzünü görməzəndən gəldiyinin anlaşılmasız olduğunu bildirib.

Nəticədə “Linkiesta” qəzeti Azərbaycanın İtaliyadakı səfiri Məmməd Əhmədzadədən geniş müsahibə götürüb və müsahibə 29 iyul tarixində işıq üzü görüb. Müsahibədə səfir Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin kökləri, münaqişənin tarixi, Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzünün nəticələri, qeyd olunan məqalənin hansı səbəblərdən erməni propoqandasına xidmət etdiyi, erməni lobbisinin Azərbaycana qarşı apardığı çirkin kampaniya və bunun ölkə tərəfindən ifşa olunması, Azərbaycanın multikulturalizm modeli, Azərbaycan-YUNESKO əməkdaşlığı, münaqişəsinin nizamlanmasına dair beynəlxalq hüquqi-normativ baza və münaqişənin həlli ilə bağlı ölkəmizin mövqeyi barədə danışdı.

Bu gün Bakıda 35 dərəcə isti olacaq

İyulun 31-də Bakıda və Abşeron yarımadasında hava günəşli olacaq. Cənub küləyi axşam mülayim şimal-qərb küləyi əvəz olunacaq. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən Musavat.com-a bildirilib ki, havanın temperaturu Abşeron yarımadasında gecə 22-26, gündüz 31-36, Bakıda gecə 23-25, gündüz 33-35 dərəcə isti təşkil edəcək.

Atmosfer təzyiqi normaldan aşağı 752 mm civə sütunu, nisbi rütubət gecə 60-70, gündüz 45-55 faiz olacaq. Abşeron çimərliklərində gözəllənən hava şəraiti: cənub küləyi axşam mülayim şimal-qərb küləyi əvəz olunacaq. Dəniz suyunun temperaturu şimal çimərliklərində (Sumqayıt, Novxanı, Pirsəği, Nardaran, Bilgəh, Zaqulba) 24-25, cənub çimərliklərində (Türkan, Hövsan, Sahil, Şıx) 25-26 dərəcə isti təşkil edəcək.

Nənəsinin öldürüb yandıran nəvəyə 19 il həbs cəzası

Tamam məqsədlə nənəsinin öldürməkdə ittiham edilən 25 yaşlı gənc növbəti dəfə hakim qarşısına çıxarılıb. Musavat.com xəbər verir ki, dünən Bakı Ağır Cınayətlər Məhkəməsində qətl törətməkdə təşkil edilən Eldar Əfəndiyevin cinayət işi üzrə məhkəmə iclası olub.

Hakim Mirzə Xankişiyevin sədrliyi ilə keçirilən məhkəmədə hökm oxunub. Hökmə əsasən Ə.Əfəndiyev 19 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Qeyd edək ki, hadisə ötən il noyabrın 6-da paytaxtın Nəsimi rayonu, Ə.Hüseynzadə küçəsi, 81 saylı ünvanda yaşanıb. Həmin ünvanda yanğın baş verib. Saat 09:30 radələrində yanğın söndürüldükdən sonra həmin evdə yaşamış 1941-ci il təvəllüdü Tamilla Axundovanın üzərində biçaq xəsarəti olan yanmış meyitinin aşkar edilməsi barədə rayon prokurorluğuna daxil olmuş məlumat əsasında Bakı şəhər, Nəsimi rayon prokurorluqları və polis İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən məhkəmə-tibb ekspertinin iştirakı ilə hadisə yerinə və meyitə baxış keçirilib və digər zəruri prosessual hərəkətlər aparılıb.

Polis və prokurorluq əməkdaşları tərəfindən həyata keçirilmiş təxirəsalınmaz istintaq hərəkətləri və əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində cinayəti törədən T.Axundovanın nəvəsi, 1994-cü il təvəllüdü E.Əfəndiyev tutularaq istintaqa cəlb olunub.

Ona Cınayət Məcəlləsinin 120.1-ci (qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə ittiham verilib.

□ İkinci MURADOV, Musavat.com

Müsəvat Partiyasının xaricdə mühacir həyatı yaşamaq istəyən ölkə vətəndaşlarına saxta partiya arayışları "saxtdığı" barədə illərdir səsləndirilən iddialar son günlərdə daha da qızışmış. Buna səbəb də mühacirətdə olan jurnalist Yavuz Əkrəmoğlunun facebook profilində paylaşdığı statusdur.

Jurnalist həmin statusda kifayət qədər şok iddialar, ittihamlar irəli sürüb. O, Almaniyaya Xarici İşlər Nazirliyinin 22 fevral 2019-cu il tarixli, "Azərbaycan: mühacirlik və deportasiya işləri üzrə..." adlı sənədinə alman məhkəmələrinin istinad edərək, Müsavatın arayış verdiyi şəxslərə oturmaq və məhkəməyə çıxarılmaqla bağlı bundan sonra mənfə qərarlar çıxaracağını bildirib. Hətta Y.Əkrəmoğlu vaxtilə Müsavat Gənclər Təşkilatının sədr müavini olan, ciddi təzyiqlərlə üzləşən Rahid Bəşirovu nümunə göstərib.

Siyasi mühacirin həmin statusunu olduğu kimi təqdim edirik: "Təqdim olunan partiya bileti və arayış sizin şikayətin təmin olunması üçün uyğun deyil. Artıq diqqətə alınması vacibdir ki, partiya funksionerlərinin müsbət fəaliyyətlə bağlı təsdiq arayışlarını Azərbaycanda əldə etmək çox da çətin deyil".

Almaniya, Münster şəhər Məhkəməsinin müsəvatçı Rahid Bəşirov haqda çıxardığı neqativ qərarda Müsavat Partiyası vəsiqə və arayışlarına münasibət bu cür təqdim olunub. Rahid Bəşirov Miqrasiya İdarəsinin onun haqda çıxardığı mənfə qərardan məhkəməyə şikayət etmişdi.

Məhkəmə yazır ki, Almaniyaya Xarici İşlər Nazirliyinin 22 fevral 2019-cu il tarixli, "Azərbaycan: mühacirlik və deportasiya işləri üzrə..." adlı sənədinə istinad edərək belə hesab edir.

Rahid Bəşirov 1999-cu ildən Müsavat Partiyasının üzvüdür. O, partiya gənclər təşkilatının sədr müavini olub. Müxtəlif vaxtlarda hakimiyyətin təzyiqlərinə məruz qalıb, sutkalıq həbs də olub. 2015-ci ildə NİDA-dan deputatlığa namizədliyi irəli sürülsə də, MSK qəbul etməyib.

Müsəvat Partiyasının onun təzyiqlə üzləşməsi ilə bağlı verdiyi arayış əslinde fəaliyyətinə uyğun gəlir. Bəs onda niyə məhkəmə bu arayışı inandırıcı saymayıb?

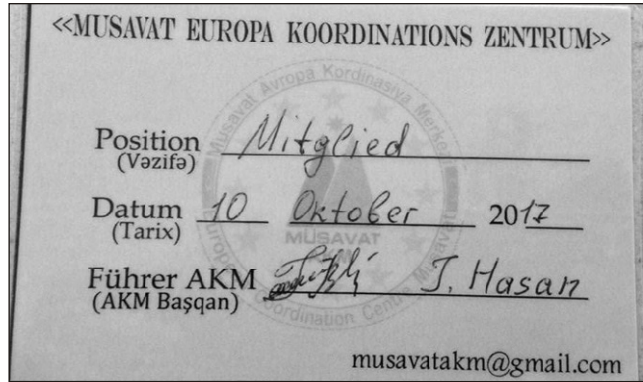
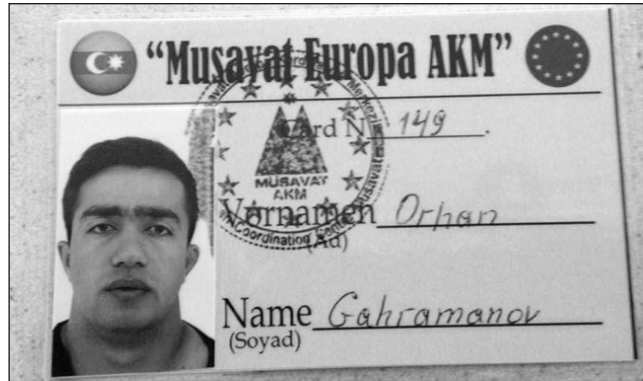
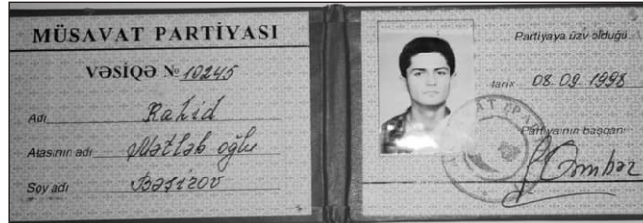
Qurunun oduna yaş da yanır?

Qərardan və Almaniyaya Xarici İşlər Nazirliyinin partiya aid olan arayış və vəsiqələr haqda məlumatından belə çıxır ki, onlar indiyə kimi verilən arayışlar haqda araşdırmalar apardıqdan

Müsəvatda saxta vəsiqə və mühacir davası -

müsəvatçılar sığındıqları ölkədən çıxarıla bilər

Elman Fətəh: "Haqq etməyənlərə verilən qurama sənədlər..."

sonra bu nəticəyə gəliblər. Yeni o boyda nazirlik durub havadan belə nəticəyə gəlməyib. Onlar vəsiqə və arayışları saxta saymır, lakin arayışda yazılanları ciddiyyə alıb, həqiqətə uyğun hesab etmirlər.

Nazirliyin bu sənədi artıq partiyanın bütün arayışlarına münasibətdə tətbiq oluna bilər. Yeni məhkəmə, yaxud Miqrasiya İdarəsi istənilən arayış haqda yoxlama aparmadan belə, bu sənədə əsaslanıb bütün müsəvatçılara eyni münasibəti sərgiləyə bilər. Son zamanlar Almaniyada azərbaycanlı siyasi mühacirlərə soyuq münasibətin fonunda belə görsənir ki, ele ucdantutma bu sənədə əsaslanıb arayışların əksəriyyətini həqiqətə uyğun saymayacaqlar. (8-10 il əvvəl isə heç təzyiqlə məruz qalmağı sübut etməyə belə ehtiyac yox idi. Partiya vəsiqəsini göstərmək bəs edirdi).

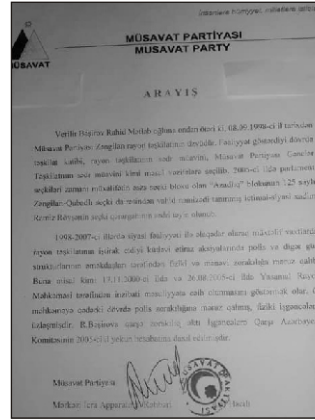
Artıq Almaniyadakı Müsavat Partiyası üzvlərinin çoxuna vəsiqə və arayışlarının həqiqəti əks etdirmədiyi haqda qərar və bildiriş göndərib. Mən də oxumuşam onları. Çoxu uzun illərin müsəvatçı-

larıdır. Ancaq əksəriyyət bu qərarların yayılmasını istəmir. Bu məlumatı Rahid Bəşirovun öz istəyini nəzərə alıb paylaşım. Sənədi özüm oxumuşam. Sənədi görmək istəyənlər Rahid bəyin özünə müraciət edə bilərlər. Yəqin ki, kimə məsləhət bilsə, göndərsin.

Bu statusla onu çatdırmaq istəyirəm ki, aldanıb siyasi mühacir kimi Avropaya gəlməyin. Gəlirsizsə, özünüzlə daha tutarlı faktlar gətirməlisiniz".

Bu statusun altında geniş müzakirələr açılıb. Rəylərə diqqət edəndə açıq şəkildə görünür ki, Müsavat rəhbərliyi daxilində arayış məsələsi ilə bağlı ikitirlik yaranıb. Tanınmış jurnalist Aynur Elgünəş rəylərdə fəal iştirak edən Müsavat Divanının üzvü Yədigar Sadiqlı haqqında yazır ki, o, saxta arayışların verilməsinin hər zaman əleyhinə olub. Partiya funksioneri susmaqla onun fikirləri ilə razılaşdığını və Müsavat rəhbərliyində bəzi şəxslərin saxta bilet alveri ilə məşğul olduqlarını dolayısı ilə təsdiqləyir.

Müsəvatın digər Divan üzvü Elman Fətəhin isə məhkəmədən mənfə rəy alan

mühacir müsəvatçı İdris Əmiraslanlıya yönəlik yazdığı bu rəy xüsusilə diqqət çəkir: "İdris bəy, siz yeganə adamsınız ki, məndən soruşulanda müsbət (digər "moşenniklərə" mənfə demişəm) rəy vermişəm. Dedilər zamanı ötürməsünüz. İsrar etdim ki, humanitar sığınacaq versinlər.

Haqq etməyənlərə verilən qurama sənədlər sizin kimlərin də haqqını yeyir".

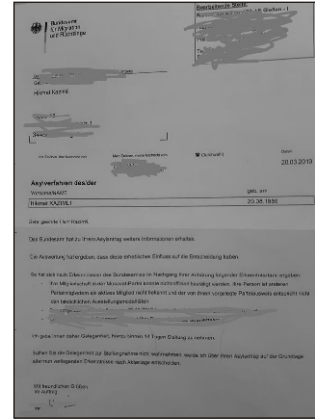
E.Fətəhin bu rəyinə G.Aslanlı məyus olduğunu bildirən işarə qoyur.

Saxta arayışların verilməsində ən çox adı keçən Müsavatın İcra Aparatının rəhbəri Gülağa Aslanlı da müzakirələrə qoşularaq, Y.Əkrəmoğlunun statusunu təkzib edib. Hər iki şəxs arasında bir-birinə yönəlik ciddi ittihamlar səsləndirilib.

Statusun altındakı rəylərdə Müsavatın 197 nəfərə saxta arayış verdiyi barədə müdhiş ittihamlar irəli sürülür və hər bir sual da G.Aslanlıya yönəlib. Hətta bəzi rəylərdən aydın olur ki, sabiq dövlət məmurlarından da Müsavatdan arayış alanlar var. Belə şəxslərin heqiqi müsəvatçılardan daha tez oturmaq istədikləri də iddialar sırasında.

Hikmət Kazımlı adlı istifa-dəçi yazır: "Vallah, dözə bilmirəm. Mən 30 ildir meydanlarda, mitinqlərdə, piketlərdə, həbslərdə olmuşam. Necə olur ki, dünənki cocuq, musiqçi, heç tanımadığım birisi Müsavat adından yaşamaq izni alır. Amma mənə deyilir ki, sən sənədlərin və biletin saxtadır? Bu necə olur, mənə aydınlıq gətirin. Yazanlara da hədə-qorxu gəlməyin. Hələ bu başlanğıcdır, zurna qabaqdadır".

Bunun ardınca Y.Əkrəmoğlu G.Aslanlıya yönəlik

bu rəyi yazır: "Gülağa bəy, hələ oyun qabaqdadır. Mən miqrasiyanın şəxsən sizin yazdığınız arayışı və partiya vəsiqəsinin saxta olduğunu sübut edən, Hikmət bəyə miqrasiya idarəsindən ve-

rilən sənədi siz istəyənlər, istəməyənlər paylaşacam. Sadəcə, bundan necə qorxdığınızı görmək və göstərmək istəyirdim".

Rəyin ardınca jurnalist qeyd etdiyi screeni də paylaşır.

Statusda əsas hədəflərdən biri də Almaniyada fəaliyyət göstərən Müsavat Koordinasiya Mərkəzidir. Mərkəzin Azərbaycandan Müsavatın arayışları ilə gedən şəxsləri orada sığınacaqlara yerləşdirdiyi və oturmaq almanlarında ciddi rol oynadığı iddia edilir.

Mövzunu diqqətdə saxlayacağıq.

□ Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

"Həyatımı Mehriban Əliyevaya borcluyam" - xalq artisti

"Tam sağalandan və Bakıya qayıdandan sonra yenidən sənətimə davam edəcəm. İlk olaraq Heydər Əliyev Sarayında millətimin qarşısında hesabat konserti verməyi planlaşdırıram". Bunu Report-a açıqlamasında Türkiyədəki xəstəxanaların birində əməliyyat olunan xalq artisti, müğənni Yalçın Rzazadə deyib. O, xəstəxanadan buraxıldıqdan üç ay sonra sənətini davam etdirmək istədiyini bildirib.

Y.Rzazadə vurğulayıb ki, Türkiyədə müalicə aldığı xəstəxanada ona çox yüksək səviyyədə diqqət və qayğı göstərilir: "Hazırda uzanmışam, sistem köçürülür. Özümü o qədər də yaxşı hiss etmirəm. Həkimlər də konkret olaraq heç nə demirlər. Ümumilikdə, müalicələrim yüksək səviyyədə həyata keçirilir. Əməliyyatdan sonra ilk dəfə gəzməyə başlamışam. Amma hələ ki ayağa qalxıb yeriməyə halım yoxdur. Bu xəstəxanaya yerləşdirilən zaman məni ilk olaraq müayinə etməyə cəlb olunan həkimlər iki gün də geciksəydilər, artıq hər şeyin gec olacağını bildirdilər. Buna görə də həyatımı Heydər Əliyev Fonduna, şəxsən Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya və Prezident İlham Əliyevə borcluyam. Bu sözlər üreyimdən gəlir deyə tam səmimiyyətimlə deyirəm. Mehriban xanımın üreyi özündən böyükdür. Əgər Azərbaycana sağ-salamat qayıtsam, qalan bütün ömrüm boyu Mehriban xanıma borclu olacam. Mən artıq özümü tək hiss etmirəm, çünki məni qoruyan dövlətim var. Bu dövlətin etimadını hər zaman doğruldacam, dövlətimin mənə etdiyi yaxşılığı heç vaxt unutmayacam".

Qeyd edək ki, 73 yaşlı Y.Rzazadənin mədəsində bir neçə yara aşkarlanıb. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın tapşırığına əsasən, xalq artistinin səhhəti ilə bağlı məsələləri fond nəzarətinə götürüb. Y.Rzazadə müayinə və müalicə olunması üçün Türkiyənin İstanbul şəhərindəki xəstəxanalardan birinə aparılıb.

Nazirlər Kabinetinin iclası keçirilib

Novruz Məmmədov:

“Sosial infrastruktur layihələri uğurla icra olunur”

Dünya Azərbaycanın baş naziri Novruz Məmmədovun sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin növbəti iclası keçirilib. AzərTAc-ın xəbərinə görə, baş nazir Novruz Məmmədov əvvəlcə gündəlik barədə məlumat verib.

Bildirib ki, iclasda “Azərbaycan Respublikasında istilik enerjisi və isti su təchizatı sisteminin yaxşılaşdırılması və səmərəliliyinin artırılması istiqamətində görülmüş işlər və əldə edilmiş nəticələr, bu sahənin müasir standart və tələblərə uyğun təkmilləşdirilməsi ilə bağlı qarşıda duran vəzifələr haqqında” və “Azərbaycan Respublikasında akvakulturanın inkişaf perspektivləri və bununla əlaqədar görülməli tədbirlər haqqında” məsələlər müzakirə olunacaq.

Novruz Məmmədov qeyd edib ki, prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanda iqtisadiyyatın bütün sahələrində həyata keçirilən strategiya əhalinin həyat səviyyəsinin yaxşılaşmasına, dünya iqtisadiyyatına inteqrasiyanın daha da sürətlənməsinə imkan yaradır. Ölkəmizin şəhər və rayonlarında bir sıra mühüm sosial infrastruktur layihələri uğurla icra olunur.

Baş nazir vurğulayıb ki, prezident İlham Əliyevin “Azərbaycan Respublikasının energetika sektorunda islahatların sürətləndirilməsi haqqında” 2019-cu il 29 may tarixli sərəncamı ilə “Azərbaycan Respublikasının energetika sektorunun uzunmüddətli inkişaf Strategiyası”nın layihəsinin hazırlanması Energetika Nazirliyinə tapşırılıb. Həmçinin bu sərəncamla Energetika Nazirliyi ölkədə qaz və istilik təchizatı sistemlərinin səmərəliliyini artırmaq, istehlakçıların tələbatının etibarlı şəkildə ödənilməsinin təmin etmək üçün bu sahələrdə islahatların aparılması ilə bağlı təkliflərini altı ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etməlidir.

“Ölkəmizdə dayanıqlı istilik təchizatı sisteminin yaradılması, əhalinin keyfiyyətli istilik enerjisi ilə təmin olunması vacib məsələdir. Nazirlər Kabinetinin iclasında bu sahədəki mövcud vəziyyətin müzakirəsi də önəmlidir”, - deyə baş nazir diqqətə çatdırıb.

“Azərbaycan Respublikasında akvakulturanın inkişaf perspektivləri və bununla əlaqədar görülməli tədbirlər haqqında” məsələ ilə bağlı fikirlərini bölüşən Novruz Məmmədov qeyd edib ki, balıqçılığın və akvakulturanın kənd təsərrüfatının tərkib hissəsi olduğunu nəzərə alaraq, bu sahədə beynəlxalq təcrübəyə əsaslanan idarəetmə sisteminin yaradılması, müasir tələblərə uyğun təkmilləşdirilmə və struktur islahatlarının aparılması zəruridir. Balıqçılıq sahəsində beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla milli standartların hazırlanması, balıq məhsullarının təhlükəsizliyinin təmin olunması və keyfiyyət göstəricilərinin yüksəldilməsi, bu məhsulların baytarlıq-sanitariya tələblərinə uyğun müasir ixtisaslaşdırılmış satış mərkəzlərinin yaradılması, onların istehsalı və ixracı üzrə marketinq fəaliyyətinin genişləndirilməsi istiqamətlərində müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsi daha da intensivləşdirilməlidir.

Sonra “AzərTAc-təchizat” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Yaşar Həsənovun, ekologiya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayevin, kənd təsərrüfatı naziri İnam Kərimovun gündəlikdəki məsələlərlə bağlı məruzələri dinlənilib. İclasda müzakirə edilən məsələlərlə bağlı çıxışlar olub, müxtəlif təkliflər səsləndirilib.

Ötən ilin avqustunda əfv sərəncamının verilməsi bu il də ənənənin davam etdiriləcəyinə ümid yaradır. Avqust sonunda əfv sərəncamının verilməsi haqqında müzakirələr aparılır.

1994-cü ildən indiyədək imzalanmış 46 əfv sərəncamı ilə 5 min nəfərdən artıq şəxs cəzadan azad edilib. Sərəncamların 14-ü İlham Əliyev, 32-si isə mərhum prezident Heydər Əliyev tərəfindən imzalanıb. İndiyədək imzalanan 8 amnistiya aktı 40 min məhkuma şamil olunub. Sonuncu dəfə əfv sərəncamı bu ilin martında verilib, azadlığa çıxanların siyahısı kifayət qədər geniş olub. Məhbəsdən azad edilənlərin arasında siyasilər də az deyildi.

Azad olunan şəxslər sırasında müxtəlif beynəlxalq təşkilatların siyasi məhbus kimi tanıdığı 50-dən çox şəxs olub. Avropa İttifaqının alqışladığı bu qərar ən böyük əfv sərəncamı kimi qiymətləndirilib. Hazırda hüquq müdafiə təşkilatının siyasi məhbus kimi tanıdığı AXCP sədrinin müavini Seymur Həzi, Asif Yusifli, jurnalist Əfqan Muxtarlı, Saleh Rüstəmov, Səid Dadaşbəyli, vəkil Əliabbas Rüstəmov həbsdədirlər. İctimaiyyətdə belə bir fikirlər var ki, bu ilin avqustunda növbəti əfv sərəncamı imzalanacaq. Ekspertlər bildirirlər ki, siyasilərin azadlığa buraxılması daha məqsəduşundur.

da da Novruz bayramı ilə bağlı daha bir sərəncam imzalandı. Ancaq son olaraq böyük əfv olduğunu nəzərə alaraq hesab edirəm ki, avqust ayında əfv olmağa bilər. Olsa, təbii ki, bu, çox yaxşı olar”.

Çingiz Qənizadə əfv məsələləri ilə məşğul olan işçi qrupuna üzv olan deputatların tətilə olduqlarını da nəzərə çatdırdı.

Hüquq müdafiəçisi Səidə Qocamanlı da “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, ötən əfv sərəncamının imzalanmasından çox az

Avqustda əfv sərəncamı verilə bilər

Komissiyanın üzvü: “Sərəncam olarsa, təbii ki, çox yaxşı olar...”

Hər zaman əfv sərəncamından öncə Əfv Komissiyasının tez-tez iclasları keçirilir. Həmin icaslarda məhbusların ərizələrinə baxılır və siyahı hazırlanır. Adətən bu iclaslar keçirildikdə ictimaiyyətə açıqlama verilir və nə qədər məhbusun ərizəsinə baxılması ilə bağlı məlumat yayılır. Sonuncu əfv sərəncamı ərəfəsində də Əfv Komissiyasının iclasları

barəsində mətbuatda tez-tez informasiyalar yayılırdı. Lakin hazırkı ərəfədə belə bir məlumatlara rast gəlinmir...

Milli Məclisin deputatı, prezident yanında Əfv Məsələləri Komissiyasının üzvü Çingiz Qənizadə “Yeni Müsavat”a deyib ki, əfv sərəncamının verilməsi prezidentin səlahiyyətinə aiddir: “Düzdür, ötən il belə bir sərəncam verildi. Bu ilin martın-

zaman keçib. Ona görə də yenidən əfv olacağını gözləmir: “Martda böyük siyahıya əhatə edən əfv sərəncamı verildi. Ötən ilin avqust ayında da əfv sərəncamı verilib. Amma bu ilin martında ayrı-ayrı şəxslərin məhkəmə qərarı və ya şərti cəza ilə azadlığa buraxılması halları ola bilər.”

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV, “Yeni Müsavat”

ABŞ Azərbaycanı xarici təhdidlərdən qoruya biləcəkmi?

Əhəd Məmmədli: “Bakı regionun Beyrutuna çevrilib...”

Amerikanın Azərbaycanın cənub sərhədlərinin gücləndirilməsi üçün ölkəmizə 100 milyon dollardan çox maliyyə ayırması ilə bağlı gedən müzakirələr davam edir. Bununla bağlı “Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu “Yeni Müsavat”ın ötən sayında bir sıra diqqətçəkən fikirlər səsləndirib.

Azərbaycanla ABŞ arasında münasibətlərin yaxşı olduğunu qeyd edən politoloq bildirib ki, bu münasibətlərdən narahat olanlar az deyil. E.Şahinoğlu rəsmi Vaşinqtonun Azərbaycana ayırdığı maliyyə vəsaitlərini getdikcə artırdığını da dilə gətirib.

Heç kəsə sirr deyil ki, Azərbaycan-ABŞ münasibətlərindən ən çox qonşuluğumuzda yerləşən Rusiya və İran narahatdır. Çünki hər iki dövlət Amerika ilə burun-buruna dayanıblar və regionda yerləşən heç bir dövlətin rəsmi Vaşinqtonla yaxın əlaqələr qurmasını istəmir. Məhz bu səbəbdən “ABŞ Azərbaycanı qoruya biləcəkmi” kimi suallar yaranıb. Eyni zamanda rəsmi Bakının nə etməli olduğu yönündə də fərqli mövqelərə rast gəlinir.

Siyasi şərhçi Əhəd Məmmədli Azərbaycanın Amerika ilə münasibətlərinin hər zaman normal olduğunu qeyd etdi: “Məgər Azərbaycan-Amerika münasibətləri pozulmuşdu ki? Azərbaycan müstəqilliyini bərpa edəndən sonra ABŞ-la münasibətləri həmişə yüksəlişə doğru gəlib. Ən azından son 3 prezidentimiz - Əbülfəz Elçibəy, Heydər Əliyev və İlham Əli-

yev ABŞ-la çox yaxşı münasibətlər qurublar. Bunu da düzgün siyasət hesab edirəm. O ki qaldı ABŞ-da yerləşən, maliyyələşən beynəlxalq təşkilatların Azərbaycanı antidemokratiyada ittiham, tənqid etməsinə, bu, heç vaxt Azərbaycan-ABŞ münasibətlərinə mənfi təsir etməyib. Çünki rəsmi Vaşinqton rəsmi Bakı ilə münasibətləri demokratiya deyil, maraqları müstəvisində qurub və bu siyasətini uğurla davam etdirir. Bunda da təəccüblü heç nə yoxdur. ABŞ qurulandan dünyaya bu cür siyasət ixrac edib. İrana gəlincə, ABŞ və İsrailə münasibətlərimizə qısqanclıqla yanaşıblar. Bunu da təbii qarşılamaq lazımdır. Hər ölkənin öz marağı var. Azərbaycan da bu çətin situasiyada öz maraqlarını qorumağı bacarmalıdır. Rəsmi Bakı bunu nə qədər yaxşı bacaracaqsa, o qədər də təhlükəsizliyimizi təmin, ərəzi bütövlüyümüzü bərpa edə biləcəyik. Azərbaycan Amerikaya lazım olduqca bizi qoruyacaqlar. Əslində Ameri-

ka Azərbaycanın deyil, öz maraqlarını müdafiə edir. Ona görə də ölkəmizə maliyyə yardımı edir və s. Azərbaycan da müharibə şəraitində olan bir dövlətdir. Belə şəraitdə maraqları qorumağı bacarmalıdır. Azərbaycanın maraqları haradadır, orada da olmalıyıq. Dövlətimizin bir təbii müttəfiqi var, o da qardaş Türkiyədir. Başqa ölkələrlə isə ancaq öz maraqlarımız çərçivəsində davranmalıyıq. Azərbaycanın cənub sərhədində İran bir tərəfdən, ABŞ və İsrail digər tərəfdən bir-birləri ilə kəşfiyyət müharibəsindədirlər. İran Azərbaycan tərəfdən uçan İsrailin PUA-larını vurmaqla məşğuldur. Heç kəsə sirr deyil ki, ABŞ-la İsrail Azərbaycanın İran və Rusiyadan kəşfiyyət təhlükəsizliyini qoruyur. Rusiya da özünə lazım olanda rəsmi Bakıya anti-Amerika, anti-İsrailə yönəlmiş məlumatlar göndərir. Azərbaycan kəşfiyyət savaşının içindədir. Təbii ki, bu cür durumdakı Azərbaycan da öz dividendlərini götürür. ABŞ-Rusiya hərbi

qərargah rəhbərlərinin məhz Bakıda görüşmələri təsadüfi deyil. Bu baxımdan Bakı regionun Beyrutuna çevrilib. Balaca ölkə olmaq hələ o demək deyil ki, daim kiminsə mühafizəsində olmaq lazımdır. Çünki belə olan halda əsl müstəqil dövlət heç vaxt olmayacaqsan. Müasir dünyada balaca ölkə olmaqla da böyük gücə, təsərə malik olmaq olar. Bunu İsrail, İsveçrə, Vatikan kimi nümunələrdə görə bilərik. Azərbaycan elə gücə malik olmalıdır ki, heç kəs bizə onlardan asılı, satelit gözünü baxmamalıdır. Rəsmi Bakı İran-ABŞ ziddiyyətlərindən öz xeyrinə istifadə etməlidir. Amma müstəqil gücə çevrilməyi də bacarmalıdır. Ölkəmizin seçim maraqları olmalıdır. Ümumilikdə götürəndə xarici siyasətimizi anlayıram. Real şərtlər, geopolitik durumu nəzərə alsaq, Azərbaycanın xarici siyasətini bəyənirəm”.
Ə.Məmmədli Azərbaycanın balanslı siyasətə sadıq qalacağını düşünür: “Bakı balanslı siyasətini davam etdirəcək. Unutmayaq ki, İsrailə Rusiya yanımızdadır, Amerika isə okeanın o tayındadır. Ukrayna, Gürcüstandan daha yaxın Amerikaya olmayacağı ki? Ona görə də Amerikanın maraqlarına görə nə İran, nə də Rusiya ilə qarşı-qarşıya gəlməməliyik, zətən gəlməyəcəyik də. Bu məsələlərdə rəsmi Bakı kifayət qədər pragmatik siyasət aparır. Bu cür yanaşmanı da doğru hesab edirəm. Düşünürəm ki, indiyə qədər necədirsə, bundan sonra da Azərbaycanın xarici siyasəti hesablanmış olacaq və bu siyasət Amerika, Britaniya, İsrailə eməkdaşlığı davam etdirəcək İran və Rusiya ilə münasibətləri qoruyub saxlayacaq”.

□ Cavansir ABBASLI, “Yeni Müsavat”

Bugünlərdə Bakıdakı özəl klinikaların birində çalışan həkim-cərrahın öz işini reklam etmək üçün açıq-saçıq geyimdə xanım pasiyenti masanın üzərinə çıxararaq dopler müayinəsi aparması qalmaqala səbəb oldu. Tənqid obyektinə çevrilən həkim "Yeni Müsavat"a danışaraq, aşağı ətrafların dopler müayinəsinin ayaq üstə aparılmasını əsas gətirərək, ona qarşı yönələn tənqidləri rədd etmişdi.

Maraqlıdır, bəs dopler müayinəsi nədir? Və bu müayinə daha çox hansı xəstəliklərin aşkarlanması üçün istifadə edilir? Müayinə ayaqüstü, yoxsa uzanıqlı şəkildə aparılır?

Məsələ ilə bağlı invaziv ağrı mütəxəssisi, paytaxtdakı "Ankara" klinikasının baş həkimi Zülfüqar Yusifovun fikirlərini öyrənməyə çalışdıq. Həkim bu müayinənin tarixinin çox əvvəllərə gedib çıxdığını bildirdi:

Təxminən XIX əsrin 50-ci illərində Kristian Dopler dopler effektini tapıb. Dopler effektindən istifadə isə ilk dəfə XX əsrin ortalarında Yaponiyada həyata keçirilib. Bundan sonra ultrasəs müayinəsi getdikcə geniş yayılmağa başlayıb. Doplerin özünün müxtəlif növləri var. Məsələn, rəngli dopler, ağ-qara dopler və sairə. Əsasən diaqnostik məqsədlə, damarlarda, eyni zamanda ürəkdə baş verən problemləri araşdırmaq üçün istifadə olunur. Yeni exokardiografiyanın əsas baza müayinə metodu doplerin üzərində qurulub.

Beləliklə, əsasən aşağı ətrafların venaları, damar sistemi, boyun damarları yoxlanılır. Aşağı ətrafa gəldikdə isə, bu hissənin qidalanmasının pozulmasından şübhələndikdə, məsələn, xəstənin ayaqlarında üşümə, keyimə hissi olduqda bu zaman doplerlə arteriyaların yoxlayırıq. Doplerlə damarların ölçülərini görmək olur, qanın axın istiqaməti müəyyənləşdirilir. Həmçinin qanın sürətini müəyyənləşdirməyə imkan verir. Məsələn, damarlarda daralma olduqda orada qanın sürəti dəyişir və bunun da tibbi əhəmiyyəti var. Çünki daraldıqdan öndə olan sürətlə sonrakı sürətin fərqi ölçəndə orada baş verən patologiyanın nə dərəcədə olduğunu müəyyən etmək olur.

Dopler imkan verir ki, damar divanının qalınlığını da müəyyən edək. İltihabi proseslər zamanı damarların divarı qalınlaşa bilər. Həmçinin trombları, onların nə qədər təhlükəli olduğunu doplerlə müəyyən edə bilərik.

Bir sıra tibbi prosedurları həyata keçirmək üçün də bəzən doplerdən istifadə olunur. Digər spesifik doplerlər də var. Məsələn, xayalarda olan qan dövranını, varikosel xəstəliyini müəyyən etmək üçün də istifadə edilir. Həmçinin fetal dopler var - hansının sayəsində ki, hamiləlik zamanı qanın boşluğunda dölün qan dövranını müşahidə etmək olur. Bundan əlavə, dopler vasitəsilə beyindəki damarları müayinə etmək

olur. Bu sıranı daha da genişləndirmək olar.

- Bəzi mütəxəssislər bildirir ki, ağciyər patologiyalarını da doplerlə müayinə etmək olur. Bu nə dərəcədə doğrudur?

- Ağciyər patologiyalarında doplerdən o qədər də çox istifadə olunmur. Olur ki, ağciyərməyə yığılanda ultrasəs mü-

aynı, ayaqüstə damardakı işlək rejimi daha obyektiv müayinə etmək olur. Lakin ele pasiyentlər var ki, ayağı açan kimi orada ciddi varikozun olduğunu görmək olur. Lakin bizim işimiz tək varikozu aşkarlamaq deyil, həm də trombusun mövcudluğunu, digər ola biləcək prosesləri yoxlamaqdır. Bəzən də oturmaq şəkildə

mobildən istifadə edərkən sol ayağımızın hərəkətsiz olmasıdır. Və yaxud qış mövsümündə avtomobildə sobanı yandırdıqda, istilik aşağıdan vurulur, bu da ayaqlarda damarların genişlənməsinə yol açır. Və ən əsası, indiki gənclər noutbukdan istifadə edərkən çox zaman onu dizinin üstünə qoyur. Bu zaman

dopler müayinəsi tamamilə zərərsizdir. Həmçinin burada şüalanma yoxdur, buna görə də yaşlıların, eləcə də uşaqların müayinəsində rahat istifadə edilir.

- Tez-tez şahidi oluruq ki, həkimlər apardıqları əməliyyat və ya müayinə proseslərini videogörüntüyə alıb, sosial şəbəkələrdə ya-

rarkən bir sıra məsələlərə diqqət etməli, etik qaydaları pozmamalıyıq. Reklam bizi harasa yönəldə bilər, amma birbaşa təsiri ola bilməz.

- Bəs niyə siz öz proseslərinizi reklam etməirsiniz?

- Əslində bundan əvvəl bir sıra mətbuat və media orqanlarında apardığımız proseslər bağlı reklam işi aparmışdıq.

Dopler müayinəsi - ayaq üstə, yoxsa uzanıqlı şəkildə?

Bakıdakı "Ankara" klinikasının baş həkimi Zülfüqar Yusifov: "İşini reklam edərkən etik qaydaları pozmaq olmaz..."

ayinəsindən istifadə olunur. Lakin qeyd etdiyim kimi, daha çox digər üsullara müraciət olunur.

- Şahidi oluruq ki, aşağı ətrafların dopler müayinəsi ya ayaq üstə, ya da uzanıqlı şəkildə aparılır. Hansı daha doğrudur?

- Ümumiyyətlə, hər bir damar sisteminin özünəməxsus müayinə protokolu var. Aşağı ətraflarda dərin vena və səthi vena sistemi var. Dərin venaların müayinəsi daha çox uzanıqlı şəkildə aparılır və əsasən bu cür doğrudur. Lakin aşağı ətrafların səthi hissəsinin venalarını, qapaq çatışmazlıqlarını yoxlamaq üçün ayaqüstü müayinə daha praktik və doğrudur. Çünki ayaqüstündə hidrostatik təzyiq bu zaman daha doğru görünür, xəstənin damar ölçüləri dəyişir. Məsələn, uzanıqlı şəkildə venanın ölçüsü 5 ml-dir, ayaqüstündə durduqda bu ölçü iki dəfə arta bilər. Belə-

damarlar müayinə olunur. Bu zaman baldır venaları dəyərləndirilir.

- Son zamanlarda varikoz xəstəliklərinin daha geniş yayıldığını, hətta gəncləşdiyini görürük. Səbəb nədir?

- Bütün xəstəliklər kimi varikozun da əsasında genetik amil durur. Bəzən 15-20 yaşlı gənclərdə çox ciddi varikoz xəstəliyini görə bilərik. Bu əsasən gen amili ilə bağlıdır. Əlbəttə ki, gen amili, üstəlik, əlverişsiz şərait bu xəstəliyi şiddətləndirir. Eyni zamanda bu gün daha çox oturmaq həyat şəraitinin olması, çəki probleminin artması, davamlı şəkildə ayaq üstə çox durmaq, geyimlərdə və qidalarda olan dəyişiklik, avtomobildən daha çox istifadə bu xəstəliyə gətirə bilər. Məsələn, tez-tez şahidi oluruq ki, pasiyentlərdə sol ayağın varikozu daha çox olur. Ehtimal olunur ki, buna səbəb avto-

ayaqlarımız hərəkətsiz olur, bu da aşağı ətraflarda qapaq çatışmazlığına gətirib çıxarır.

- Varikoz xəstəliyinə qarşı hansı önleyici tədbirlər görmək olar?

- Təbii ki, oturmaq həyat tərzi, istinin çox olması damarların genişlənməsinə yol açır. Həmçinin qadınlar hamiləlik dövründə bu məsələyə daha çox diqqət etməlidir. Ağır idman növləri ilə məşğul olduqda yaxşı olar ki, elastik corablardan, geyimlərdən istifadə olunsun. Daha çox hərəkətli olmaq, gimnastik hərəkətlər etmək, təbii qidalardan istifadə etmək tövsiyə olunur. Ancaq qeyd etdiyim kimi, genetikada varikoz varsa, ondan qaçmaq mümkün olmur.

- Bir az öncə qeyd etdiniz ki, geyimlərdə dəyişiklik olanda da bu xəstəlik yaranma bilər. Məsələn, hansı geyimlər buna səbəb ola bilər?

- Qarın nahiyəsində geyim sıx olanda həmin nahiyədə təzyiq yaranma bilər. Və yaxud bəzən görürük ki, şortik bud nahiyəsini bərk sıxır. Bu zaman durğunluq yaranır.

- Aşağı ətrafda baş verən patoloji proseslərlə bağlı sizə müraciət edən pasiyentlərin arasında qadınlar, yoxsa kişilər çoxluq təşkil edir?

- Nisbətən qadınların sayı çoxdur. Əslində kişilərdə də bu xəstəlik geniş yayılıb, sadəcə, qadınlar estetik baxımından bunu daha tez müşahidə edir. Bəzən isə kişilər bu məsələyə diqqət etmir, artıq ağırlaşmalar olduqda həkimə üz tutur. Bu da əsasən mentalitet düşüncələri ilə bağlıdır.

- Bəzən ultrasəs müayinələrinin tez-tez aparılmasının insan sağlamlığı üçün zərərli olduğu barədə iddialara rast gəlirik.

- Bu, yanlış fikirdir. Ultrasəs müayinəsi daha ekonomik, dinamik müayinədir. Burada fobiya da yoxdur, məsələn, nevroz xəstələrinə rentgen müayinəsi təsir göstərə bilər, amma

yımlayır. Bu məsələyə münasibətiniz necədir?

- Şəxsən mən özüm sosial şəbəkələrdə o qədər də aktiv deyiləm. Ümumiyyətlə isə dünyada tibbi marketing var və elm kimi mövcuddur, tətbiq olunur, Əlbəttə ki, bu marketingi apa-

Lakin son vaxtlar bu məsələdə bir qədər aktiv deyilik. Amma düşünürük ki, yaxın vaxtlarda apardığımız prosesləri, işləri daha təkmilləşdirilmiş formada təqdim edək.

□ **Xalida GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

İŞİD-ə 500 min dollar yardım göndərən azərbaycanlıların məhkəməsi başlayır

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində Suriyada terror təşkilatlarının maliyyələşməsində iştirak edən İlqar Ağayev, Namiq Məmmədov və Sahil İbrahimovun cinayət işi üzrə məhkəmənin vaxtı məlum olub. Virtualaz.org-un xəbərinə görə, cinayət işi üzrə materiallar hakim Zeynal Ağayevin icraatındadır. Məhkəmənin hazırlıq iclası avqustun 2-nə təyin edilib.

Təqsirləndirilən şəxslər Azərbaycan Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin əməkdaşları tərəfindən həbs ediləblər. Məlum olub ki, İlqar Ağayev, Sahil İbrahimov, Namiq Məmmədov və digərləri 2017-ci ilin oktyabrından etibarən Suriya ərazisində silahlı münacişələr aparan terror təşkilatı üzvlərinin və onların cinayətkar fəaliyyətlərinin təmin edilməsi məqsədilə ayrı-ayrı ölkələrdəki terror təşkilatının üzvləri tərəfindən göndərilən pul vəsaitlərinin, habelə həmin silahlı münacişələrdə iştirak edənlərin yaxınları ilə əlaqəyə girib aldıkları pul vəsaitlərinin müntəzəm olaraq, ümumilikdə 500 min ABŞ dollarından çox pulun müxtəlif yollarla təşkilatın Suriya ərazisində fəaliyyət göstərən üzvlərinə göndərilməsini və çatdırılmasını təmin edib.

Həmin şəxslər vasitəsilə BMT tərəfindən terror təşkilatı kimi tanınan dini ekstremist cinayətkar birliyin tərkibində Azərbaycan Respublikasının hüduqlarından kənarında aparılan silahlı münacişələrdə iştirak edərək terror aktları törədən şəxslərin gizli maliyyələşdirilməsi təsbit edilib.

İstintaq orqanı tərəfindən İlqar Ağayevə, Sahil İbrahimova, Namiq Məmmədova Cinayət Məcəlləsinin 214-1-ci (terrorçuluğu maliyyələşdirmə), 218.2-ci (cinayətkar birlikdə iştirak etmə), 283-1.3-cü (Azərbaycan Respublikasının hüduqlarından kənarında aparılan silahlı münacişələrdə iştirak etmə) maddələri ilə ittiham elan edilib.

Qəzaya uğrayan "MİQ-29" təyyarəsi ilə bağlı son məlumat

Müdafiə Nazirliyi açıqlama yaydı; **Qabil Hüseynli**: "Axtarışlar düzgün yoldadır..."

İyulun 24-ü axşam saatlarında təlim-məşq uçuşları keçirən zaman Xəzər dənizinə düşən Hərbi Hava Qüvvələrinin "MİQ-29" təyyarəsinin və itkin düşən pilot, polkovnik-leytenant Rəşad Atakişiyevin axtarışları davam edir. Axtarış üzrə keçirilən əməliyyatlara müasir sualtı robotlar və digər avadanlıqlar, o cümlədən xarici mütəxəssislər və peşəkar dalğıcılar cəlb olunub.

Müdafiə Nazirliyindən APA-ya verilən məlumata görə, əməliyyatlara əlavə qüvvələrin qatılması məqsədilə Türkiyə Respublikasının aidiyyəti qurumlarına da müraciət olunub və yaxın zamanda onların mütəxəssislərinin ölkəmizə gəlməsi gözlənilir. Eyni zamanda həyata keçirilən əməliyyatın əhatə sahəsi genişləndirilərək ölkəmizin aidiyyəti qurumlarının xeyli sayda gəmi, kater və aviasiya vasitələri də axtarışlarda daim iştirak edirlər.

Qeyd edək ki, qəza baş verən andan bu günədək davam edən küləkli əlverişsiz hava şəraitinə baxmayaraq müdafiə nazirinin tapşırığına əsasən yaradılan komissiyanın rəhbərliyi altında axtarış əməliyyatları hazırda da intensiv aparılır.

Bütöv Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının sədri, deputat Qüdrət Həsənzadə Türkiyə ilə yanaşı, Rusiyadan da axtarışlarda iştirak etmək üçün kömək istənilməli olduğunu deyir. O, bu barədə moderator.az-a açıqlamasında bildirib: "Artıq neçə gündür ki, cəmiyyət intizarla nə baş verdiyini və qırıcının bir an öncə yerinin tapılaraq, qəzanın başvermə səbəblərinin üzə çıxarılmasını gözləyir. Hesab edirəm ki, təcili olaraq Rusiya və Türkiyə kimi bu cür hallarda çoxillik təcrübələrə malik ölkələrdən kömək istənilməlidir. Bu, həm mütəxəssis, həm də texniki vasitələrdən ibarət ola bilər. Burada hər hansı mənə axtarmağa da dəyməz və çəkinmədən bütün dünyada qəbul olunmuş bu ənənədən istifadə edilməlidir. Əsas məsələ problemin tezliklə həlledilməsidir".

Qeyd edək ki, itkin düşən pilot sabiq dövlət müşaviri Qabil Hüseynlinin kürəkənidir. "Yeni Müsavat" a Q.Hüseynli axtarışlardakı son durum barədə məlumat verdi: "Axtarış zonası şimala doğru bir az da genişləndirilib. Biz ora getdik. Verilən məlumata görə, yeni dənizaltı axtarışlar aparacağı bacaran robot qurğular gətiriblər. Axtarışın aparılması daha da intensivləşib. Dövlətimiz, onun rəhbərliyi bu məsələyə həddindən artıq böyük əhəmiyyət verir. Hər gün müdafiə naziri Zakir Həsənov orada olur, göstərişlərini verir, axtarışlara nəzarət edir. Ordunun yüksək çinli məmurları, məsələn, Hərbi Hava Qüvvələrinin komandanı, Baş Qərargah rəisinin birinci müavini, Sərhəd Xidmətinin generalları, Fövqəladə Hallar Nazirliyinin rəhbərliyinə daxil olan şəxslər oradadırlar. Fəaliyyətləri koordinasiya edir, baş vermiş bu faciənin nəticələrini aradan qaldırmaq üçün maksimum səylər göstərir. Ona görə də biz ümidliyik. Açıqı, demək lazımdır ki, axtarışların müddəti, yəni nə qədər davam edəcəyi ilə bağlı nazirlik də heç nə deyə bilməz. Çünki təyyarənin düşdüyü yeri tam dəqiqləşdirmək mümkün olmayıb. Təyyarə dənizə düşərkən aviasiya benzininin ləkələrinə, təyyarədən tapılmış bəzi fraqmentlərə görə ehtimallar var. Məsələn, təyyarənin arxa qanadları suyun üzərindən tapılıb. Eləcə də pilotun başına qoyduğu kaska da tapılıb. Bunların əsasında müəyyən mühakimələr qurulur. Hər halda, mənəcə, axtarışlar düzgün yoldadır. Nəticələrin əldə olunmasının uzun çəkməyəcəyi qənaətinəyəm".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Moskva Azərbaycan İcmasının sədri Şamil Tağıyevlə deputat Fazil Mustafa və BAXCP sədrinin müavini Niyaməddin Orduxanlı arasında ciddi qalmaqal yaşanır. Günlərdir davam edən gərginlik getdikcə artır.

cür status yazaraq fikir bildirib. Girib səhifəsinə baxdım ki, onunla ümumiyyətlə ortaq bir işimiz olmayıb. Heç dostluğumda olmayan bir insandır. Haqqında maraqlandırdılar dedilər ki, Fazil Mustafanın ideoloji dostlarından

bilirlər ki, namaz qılıram, tərbiyə qətim şüadır. Azərbaycanda bir tendensiya var. Əgər kimisə qaralamaq istəyirlərsə, yərməni agentini olduğunu deyirlər. Fazil Mustafa yaxşı bilməlidir ki, əgər İrana işləyən bir şəx-

onun özündən bu söhbətləri soruşmaq istəmişdim, lakin o, mənə görün kimi yoxa çıxdı. Bakıya gələndə Fazil Mustafa və digər onun kimi şəxslərin istəkləri olarsa, onlarla görüşüb bu söhbətlərə aydınlıq gətirə bilərik. Rahat şə-

Diaspora rəhbəri ilə deputat və partiya funksioneri arasındakı dava böyüdü - yeni ittihamlar

Şamil Tağıyev: "Yazdığı hər bir sözə görə cavab verməlidir..."

Gərginliyin kökündə isə F.Mustafanın mərhum prezident Əbülfəz Elçibəyin təsis etdiyi "Şah İsmayıl Xətai medalı"nın ləğv edilməsi barədə fikirlər səsləndirməsi dayanır. Deputatın fikirlərinə Ş.Tağıyev öz facebook profilində reaksiya verib. F.Mustafa bunun ardından mətbuata verdiyi açıqlamada icma rəhbərini İran agenturasına işləməkdə ittiham edib. Deputatı müdafiə edən N.Orduxanlı isə daha sərt status paylaşmış.

Həmin statusu təqdim edirik: "İrana nökrəklik edən və onların Azərbaycandakı təbliğatını aparan şəxslərin fəaliyyəti çoxdan bəllidir. Bunlar sosial şəbəkələrdə ölkənin ziyallılarına, deputatlarına, partiya sədrinə qarşı ən murdar təbliğatlar yaymaqdadırlar. Bunlar dəfələrlə mənimlə bağlı da ən yaramaz yazılar paylaşmışlar. Eyni mərkəzdən idarə olunduqları açıq-aşkar görünür. Sadəcə, bunlar necə gedib Rusiyada Azərbaycan diasporasının rəhbərliyində təmsil oluna bilərlər? Düşünürəm ki, Azərbaycanın xüsusi xidmət orqanları bu amilə diqqət ayırmalıdır. Şamil Tağıyev adlı şəxs ölkənin deputatlarını, ziyallıqlarını təhqir etməklə məşğuldur. Belə bir adam hansı yolla diaspora rəhbərliyinə qalxa bilər? Yəqin ki, bu məsələ hörmətli Fuad Muradovun da diqqətində olmalıdır. Maraqlısı odur ki, Rusiya vətəndaşı olan bu şəxs Azərbaycan diasporasında İranın təbliğatını necə apara bilər? Sosial şəbəkələrdə İranın yaratdığı "Nurazcom" səhifəsində necə təhqir olunduğumuza gözləyirlər?"

Ş.Tağıyev "Yeni Müsavat" a açıqlamasında bunları deyib: "Niyaməddin Orduxanlı tanıyırdım. Dostlarımla onun yazdığını mənə göndərdilər ki, sənə haqqında bu

birdir. Canı, qanları ilə Azərbaycana bağlı olan insanların ümumi fikirləri budur ki, onlar dövlətimizə qəti şəkildə düşmən kəsilmiş insanlardır. Onlar Bütöv Azərbaycandan danışırlar. Amma Bütöv Azərbaycanın banisi Şah İsmayıl Xətai təhqir edirlər. Babəkə qarşı da bu cür mövqe nümayiş etdirirlər. Ölkəmizin daxilində dini münaqişə yaradırlar. Fazil Mustafa ilə mənim aramda bu cür söhbətlər hələ 5-6 ildir davam edir. Onunla ortaq bir işimiz yoxdur. Sadəcə, Şah İsmayıl davamız var. O, millət vəkildir, seçildiyi yerdən seçilərin maraqlarını Milli Məclisdə qoruyur. Yoxsa çıxıb tarixi şəxsiyyətlərimizi, bir tarixi dövrümüzü təhqir etməyə ixtiyarı yoxdur. Ona bu ixtiyarı nə konstitusiyaya, nə seçicilərə, nə də heç kim verməyib. Deputat olaraq o, dinləri, milli azlıqları ayırmamaq şərti ilə dövlətə qulluq etməlidir. Fazil Mustafa nə vaxtsa deputat olmasa, o zaman ağızına gələni danışa bilər. Heç kim ona məhdudiyyət yarada bilməz. O və digərləri yaxşı

sə ağızını açıb nəse desəydi, onun ağızını iki cıradılar. Azərbaycanın maraqlarını hər zaman qoruyuşam. Bunun Rusiyada və digər yerlərdə yaşayan, mənə tanıyanlar yaxşı bilirlər. Bəzi hallarda həyatımızı belə təhlükəyə atmaqdan çəkinməyərək bunları etmişik. Təəssüf ki, elə insanlar mənə və digər mənim kimi şəxslərə böhtanlar səsləndirirlər. Bir daha deyirəm ki, başqa bir dövlətin maraqlarını qorusaydım, mənə bu cür sözlər deyə bilməzdilər. Ən azından bundan qorxardılar. Ölkəmizin maraqlarını qoruduğum üçün bilirlər ki, nə desələr təhlükə olmayacaq. Niyaməddinlə ortaq dostlarımdan xahiş etdim ki, Bakıya gələndə mənə onunla görüşdürsünlər. Onunla oturmaq bir çay içmək istəyirəm. Görüm o mənə tanıyırmı, ya xud mənə şəxsən görübümü ki, bu cür sözlər yazır. Yazdığı hər bir sözə görə cavab verməlidir ki, nəyə əsasən bunları yazıb. Fazil Mustafa onun üçün mənbədirsə, o zaman onunla görüşə gələr. Həmin deputat Moskvaya gələndə

kildə söhbətimizi etməyə hər zaman hazırım".

İcma rəhbəri son baş verən qalmaqalın əsas səbəblərini açıqladı: "Facebookda "Baba Pünhan" adında qrup var. Həmin qrupda Fazil Mustafa haqqında nəse yazılıblar. O da həmin qrup haqqında fikirlərini bildirib. Açıqı, o qrupda nə yazıldığından belə xəbərsiz olmuşam. Sadəcə, saytların birində rast gəldim ki, Fazil Mustafa Şah İsmayıl təhqir edir. Mən onun adını çəkmədən etik normalara uyğun şəkildə öz səhifəmdə bildirdim ki, əgər millət vəkili millətin, dövlətin mənafeyini qorumaq istəyirsə, getsin öz işləri ilə məşğul olsun, ölkənin daxilində sünni-şüə, talış, ləzgi söhbətləri salmasın. Onsuz da xarici düşmənlərimiz o qədər çoxdur ki, belə məsələləri qaldırmaq dövlətimizin daxilində çaxnaşma salmaq istəyirlər. Bu cür məsələləri qabartmaq düşmən qüvvələrin əlinə fürsət verir. Sonradan mənə xəbər verdilər ki, Fazil Mustafa haqqında bəzi fikirlər səsləndirib. Fazil Mustafa, Niyaməddin Orduxanlı kimilər özlərini deputat, ziyalı adlandırırlar. Mən 25 ildir Moskvada yaşayıram. Gördüyüm dövlət xadimləri, ziyallılar, deputatlar Fazil Mustafa nümunəsindən çox uzaqdırlar. Kiminsə haqqında heç bir əsas olmadan bu cür ittihamlar səsləndirməyin özü bir cinayətdir. O, Moskvada fəaliyyət göstərən bir təşkilat haqqında bu cür fikirlər səsləndirir. Bu məsələni başqa bir formada yoluna qoymaq üçün Azərbaycandakı dostlarımla məsləhətləşəcəm".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Qətranın idxalı haqda

Zamin HACI
zaminhaci@gmail.com

Bu yaxınlarda milli mətbuatımızın neçənci ildönümü qeyd olundu, gec də olsa hörmətli jurnalistlərimizi təbrik edirəm. Xəzər mənzərəli evlər tikib onlara bağışladığı üçün hökumətə də minnətdarıq. Bax, elə son günlər dənizdə batanları niyə görə bilirək? Hamısını yazırlar. Hələ dünən iki nəfər də neft emalı zavodunun yanındakı şüarın üstünə çıxıb intihar etmək istəyirdi, bu haqda saytlarda məlumat getmişdi. Demək, bizim yazarlar təkə dəniyə nəzarət eləmir. İctimai nəzarət bizdə çox güclüdür. Sözləşmə, qabaqlar camaat körpülərə dirməşirdi, hökumət onları tikanlı məftillə hasarlayıb hər birinə polis postu ayırdı. (Körpü polisi adında ayrıca qurum vardır). İndi şüarlara çıxırılsa, bəlkə Şüar Xüsusi Qoruma İdarəsi düzəldək? Camaat niyə evində, eşiyində ölmək istəmir, anlaşılır.

Xalqa çatdırılan dəyərli informasiyalardan biri də budur ki, Azərbaycan gətirilən polistirol sopolimeri idxal gömrük rüsumundan azad edilib. Vallah. Çox sevindirici xəbərdir. Sitat: "Qərara əsasən, polistirolun sopolimerinin A-B-A blok-sopolimeri idxal gömrük rüsumundan azad edilib. Qeyd edək ki, polistirol benzol və etilenin birləşməsindən əmələ gələn stiroolun xətti polimeri olub, şüşəyə-bənzer maddədir. Emal zamanı etilen alüminium xloridin köməyi ilə katalizator kimi benzola daxil etdirilir. Polistirol ucuz böyük həcmli termoplastdır, yüksək bərkliyi, yaxşı dielektrik xassələri, nəmliyə davamlığı ilə fərqlənir, asanlıqla rənglənir və deformasiya olunur, ətraf mühit üçün təhlükəli deyil. Onun istiyə davamsızlığı və nisbi kövrəkliyi çatışmayan cəhətlərindəndir. Sənayedə polistirollar kütlədə və ya su emulsiyasında polimerləşmə ilə alınaraq basma, ştamplama üsullarının tətbiqi ilə lazımı formaya salınır (APA)".

Maraqlansaq, görərik Ermənistanda nəinki polistriol sopolimeri gömrük rüsumundan azaddır, hətta etilen xloridrin katalizatoru dielektrik xassəsindən məhrumdur! Bu da bir daha bizim ədalətli mübarizəmizin nəticəsi olaraq özünü göstərir.

Hələ bu harasıdır, dünən Nazirlər Kabinetimizin ("...tinin" yazanda bunun xalqın iradəsiylə formalaşdığı o qədər görünür) qərarıyla polimerlər əsasında alınmış ilkin formalarda ion-mübadilə qatranları idxal gömrük rüsumundan azad edilib! Qətranın respublikamıza rüsumsuz girməsi olduqca vacibdir. Gör nə qədər qaralanası əşyalar, yerlər, üzler vardır. Qətran bizim iqtisadi-siyasi, sosial-mənəvi fəaliyyətimizdə mühüm yer tutur. Düzdür, polimerlər əsasında alınan ilkin formalı ion-mübadilə qatranlarına nisbətən bizim polimerlər əsasında alınmayan son formasız ion qatranlarına ehtiyacımız daha çoxdur. Mənə belə gəlir. Hər halda, düzünü hökumət, məmurlarımız yaxşı bilir. Ümid edək əhəngin də idxal rüsumu qaldırılsın. Həyat yalnız ağ-qara rənglərdən ibarət deyildir.

Mövzu açılmışkən, bizdə bir dövlət telekanalında aparılan yenidənqurma işləri, dəyişikliklər son günlər əsas müzakirə temalarından biridir. Deyir köhnə, naftalin iyi verən aparıcıları, rayonlara komandirovkaya gedib bir şaqqa qoyun, motal pendiri, hinduşka ilə qayıdan müxbirləri işdən qovur, gənc nəslə işə götürürlər. Elə bir gün olmur oradakı inqilabi dəyişikliklər haqda nəşə xəbər, şərh, intervü, reportaj, araşdırma, roman, drama, kinossenari oxumaq. (Bu da çox maraqlıdır, 30 ildir bizim media özü haqda xəbərləri camaata çatdırır. İnşallah, gələn 30 il də camaatın haqqında xəbərlər verərik). Hətta xaricdən azərbaycanlılar kanaldakı dəyişikliyə səs verir, sevinirlər, bir neçəsi hüduzsuz şənənib Eyfel qülləsindən Sena çayına yıxılmışdır.

Uzun sözün qısası, bütün bu xəbərlər mənə maraqlı oyardı, dedim baxım görəyim hansı yeniliklər yaranmışdır. Girdim kanalın saytına. Doğrudan da, deyilən qədər varmış. Misal üçün, bizdə qabaqlar hansısa çoban yaylağından xəbəri necə çəkirdilər? Quzu mələyir, tütək üfünən, nehrə yelləyən, nə bilim, qurbasan oradan çıxır, dayca belədə oynaqlayır... İndi isə yaylağı dronla çəkib göstərdilər! Nə qədər yenilik! O cümlədən, hərbi vətənpərvərlik və rilişinin formatını, dizaynını çox bəyəndim. Kostyumlu kişilər meşədə palatkada müharibə temasında danışdılar.

Bircə musiqinin çoxluğunu anlamadım, çünki xəbərlərdən siyasi-ictimai tok-şoulara qədər hamısı musiqili idi. Hətta xəbərlərin diktoru arada durub studiyada yallı getdi. Yəqin bu da islahatın tərkib hissəsidir.

Hər ölkənin əhalisinin sayı, doğum və ölüm faizləri, bütövlükdə demografik göstəricilər onun üçün mühüm önəm daşıyır. Ən azından, genofondun hansı vəziyyətdə olduğunu müəyyən etmək, əmək qabiliyyətli əhəlinin sayını, bütövlükdə əhəlinin qocalıb-qocalmadığını aşkara çıxarmaq baxımından bu göstəricilər daima diqqət mərkəzində saxlanılır.

Demografik faktor sözsüz ki, həm də milli təhlükəsizlik amilidir. Çünki silahlı qüvvələrin komplektləşdirilməsi müstəsna olaraq əhəlinin cavan və orta yaşlı kişi təbəqəsi hesabına formalaşır. Bu xüsusda işğalçı Ermənistanda vəziyyət kritik cizgiyə yaxınlaşmaqdadır. Bunu erməni rəsmiləri də etiraf edirlər.

"1991-ci ildən indiyədək Ermənistan əhalisinin artımı 430 min nəfər olub. Əgər ölkədən köç olmasaydı, biz indi tamamilə məqbul demografik göstəricilərə malik bir ölkə idik".

"Yeni Müsavat" xəbər verir ki, bu barədə Novostink.ru erməni portalına müsahibəsində Ermənistanın Əmək və Sosial Məsələlər Nazirliyinin Demografiya Şöbəsinin rəisi Artak Markosyan deyib.

"Nəticə etibarilə bu gün biz o xəttə yaxınlaşmışıq ki, artıq ailə qurmaq yaşına 90-cı illərin nəsli daxil olur və bu nəsil 80-cı illərdə doğulanlarla müqayisədə 41% azdır. Bura son 27 ilin miqrasiyasını da əlavə eləsək, demografik planda mənzərə aydın olur: doğum və ölümə bağlı bizi çox çətin zamanlar gözləyir", - deyir idarə rəisi xəbərdarlıq edib.

Sözünə davam edən Markosyan söyləyib: "Qonşu Gürcüstanda da vəziyyət yaxşı deyil - hansı ki, 2000-2007-ci illərdə de-populyasiya (əhəlinin azalması, nəslin tükənməsi - "YM") problemi yaşamışdı. Arada situasiya bir qədər yaxşılaşsa da, son illər Gürcüstanda doğum faizi yenidən kəskin azalıb. Bu isə ölüm səviyyəsinin artması ilə müşayiət olunur".

Erməni ekspertin dəyərləndirməsinə görə, hazırda insan resursları baxımından

Ermənistan demografik fəlakət astanasında - qurtuluş Qarabağdan keçir

İşğalçı ölkənin əhalisi sürətlə azalır; nazirlik rəsmisi BMT-yə istinadla şok rəqəmlər açıqladı; Ermənistan ermənilərsiz qala bilər...

Ermənistan müharibə vəziyyətində olduğu Azərbaycanla müqayisədə olduqca uğursuz bir durumdadır. Azərbaycan əhalisinin 10 milyon olması barədə rəsmi rəqəmi şübhə altına alan (?! - "YM") Markosyan bildirib ki, hətta 8 milyonluq Azərbaycanın varlığı da onunla müharibə vəziyyətində olan Ermənistan üçün çox pis gerçəklikdir.

"Ermənistanla düşmən münasibətdə olan başqa bir qonşunun - Türkiyənin əhalisi isə hazırda 82 milyondur və BMT-nin hesablamalarına görə, 2050-ci il üçün 98 milyon təşkil edəcək. Azərbaycanın əhalisi 11 milyon, İrənin əhalisi 103 milyon Gürcüstanda da vəziyyət yaxşı deyil - hansı ki, 2000-2007-ci illərdə de-populyasiya (əhəlinin azalması, nəslin tükənməsi - "YM") problemi yaşamışdı. Arada situasiya bir qədər yaxşılaşsa da, son illər Gürcüstanda doğum faizi yenidən kəskin azalıb. Bu isə ölüm səviyyəsinin artması ilə müşayiət olunur".

Erməni ekspertin dəyərləndirməsinə görə, hazırda insan resursları baxımından

lab" nəticəsində reallaşan erməni rejim dəyişikliyi də dayandıra bilməyib. Özü də gedənlər bir qayda olaraq, reproduktiv, çağırışçı yaşda olan əhalidir və onların mütləq əksəriyyəti geri dönmür.

Yeri gəlmişkən, demografik problemin təzahürüdür ki, Ermənistanda sağlam olmayan gənclər də sağlam adı ilə hərbi xidmətə göndərilir. Təsədüfi deyil ki, Ermənistan Müdafiə Nazirliyinin "Qaynar xətti" nə zəng edən əsgər valideynlərinin əksəriyyəti övladlarının yetərincə yaxşı tibbi müayinədən keçirilmədiyindən şikayət edirlər.

Bunu jurnalistlərə açıqlamasında Ermənistan Müdafiə Nazirliyinin İnsan Haqları Mərkəzinin rəisi polkovnik Alik Avetisyan deyib. O, orduya çağırışla bağlı gələn zəngin daha çox hərbi xidmətə yararlılıq kateqoriyasına aid olduğu bildirilib. Polkovnik vətəndaşların yoxlamalar zamanı çağırışlarda olan əsl xəstəliklər yerinə daha yüngül xəstəliklərin göstərilməsindən şikayət etdiklərini bildi-

rib. O, cari ildə əsgər valideynlərindən 18 min şikayət zəngi aldıklarını da deyib.

Lakin bütün bunlar səbəb yox, nəticələndir. Səbəb isə əlbəttə ki, Azərbaycanla davam edən müharibə vəziyyəti, həlli uzanan Dağlıq Qarabağ konfliktini və bundan dolayı blokada rejimi və işğalçı ölkənin iqtisadi inkişafından qalmasıdır. Yoxsa ki, hesabla Paşinyan iqtidarı dönəmində əhəlinin güzəranı yaxşılaşmalı idi.

Göründüyü kimi, hakimiyyət dəyişsə də, ölkənin köklü problemləri yerində qalır. Başqa sözlə, Ermənistan öz əhalisinin kəskin azalmasına - de-populyasiya tuş gəlmək istəmirsə, o zaman "de-okkupasiya", yəni Azərbaycan torpaqlarını qeyd-şərtsiz boşaltmaq barədə ciddi düşünməlidir. Əks təqdirdə, düşmən ölkə daha ağır demografik problemlə üz-üzə gələcək, hətta Ermənistan ermənilərsiz qalacaq. Bunu hesablamaq üçün demograf olmağa gərək yox...

□ "Yeni Müsavat"ın analitik xidməti

Çimərlik mövsümü başlayandan statistikaya nəzər salsaq görürük ki, orta hesabla Xəzər dənizi Bakıda hər gün bir can alıb. Bəzi günlər var ki, Xəzər bir canla da kifayətlənməyib, bir neçə ailəyə faciə yaşadı. İyulun 28-i də həmin günlərdən biridir.

Artıq neçə gündür ki, sosial şəbəkələrdə, cəmiyyətdə Xəzər dənizində batan 4 dostdan danışılır. Onların gənc, nişanlı olduqları halda vaxtsız ölümləri eşidənləri xeyli məyus edir.

Qısaca xatırladaq ki, iyulun 28-də Pirşağı çimərliyindən bir qədər yuxarıda 4 nəfər eyni anda batıb. Onlar Sabunçu rayonu Kürdəxanı kənd sakinləri - 1992-ci il təvəllüdü Əli Cavadov, 1991-ci il təvəllüdü Murad Əzizov, 1991-ci il təvəllüdü Kamran Hacıquliyev və Balababa Babayevdir. Məlumatlarda bildirilir ki, sahilə futbol oynayan 8 gənc daha sonra çimmək üçün dənizə girib. Bu zaman dənizdə baş verən burulğan gəncləri sahilədən uzaqlaşdırmağa başlayıb.

Yuxarıda qeyd etdiyimiz şəxslər burulğandan qurtula bilməyiblər. Digər 4 nəfər isə xilas edilib. Mərhumlardan ikisi nişanlı olub, bir nəfərin isə 2 gün əvvəl toyu olubmuş. Həmin şəxslərin nəzarətsiz çimərlikdə boğulduğu bildirildi. Qeyd edildi ki, həmin ərazi çimmək üçün uyğun deyil və buna görə də orada hansısa nəzarət təşkil edilməyib.

"Yeni Müsavat"ın reportyor qrupu olaraq biz də gənclərin batdığı əraziyə yollanıb, oradakı mənzərənin əyani şahidi olduq.

Öyrəndik ki, gənclərin batdıqları ərazi Pirşağı çimərliyi ilə Kürdəxanı çimərliyinin arasında yerləşir. Əraziyə çatana qədər Fövqəladə Hallar Nazirliyinin əməkdaşları tərəfindən nəzarət edilən bir neçə çimərliyə rast gəldik. Həmin çimərliklərdə xüsusi nişanlar vurulub, əraziyə nəzarət edilir. Lakin Pirşağı çimərliyindən üzü Kürdəxanı tərəfə getdikcə nəzarət zəifləyir və sonda nəzarətsiz ərazilərə rast gəlinir.

Daha çox Kürdəxanıya yaxın olan bu ərazidə elə qeyd etdiyimiz kəndin camaatı istirahət edir. Ərazi nəzarətsiz olsa da, yiyəsiz də deyil. Belə ki, 4 dostun batdığı yerin adı "Əkbər" ailəvi istirahət mərkəzidir. Ərazidə sınıq-sökük taxtalardan yerlər düzəldilib. Obyektə nəzarəti isə Valeh adlı şəxs edir.

Valehlə söhbətimiz zamanı o bildirdi ki, obyekt Nəsimi müəllim deyilən şəxsə aiddir. Nəsimi müəllim öz atası Əkbərin adını bu obyektə verib. Hadisə gününə gəlincə isə Valeh aşağıdakı

"Toy çadırını sökməmiş, yas çadırını qurduq..."

Xəzərin udduğu 4 dostun acı hekayəsi

Əməkdaşımızın faciənin yaşandığı məkanla bağlı ilginç qeydləri; burada heç bir təhlükəsizlik tədbiri nəzərə alınmayıb...

ları söylədi: "Hadisədən öncə bura 8 nəfər gəldi. Yemək

sifariş verib, obyektin arxa hissəsində futbol oynamağa

başladılar. Bir qədər futbol oynadıqdan sonra hay-küy qalxdı ki, dənizdə batan var. Baxdım ki, az öncə gələn gənclərdən 4-ü çıxarılıb, digərləri isə batıblar. Burada gördüyünüz kimi, hansısa təhlükəsizlik tədbiri görülməyib. Yalandan deyə bilmərəm ki, əraziyə nəzarət olunur. Mən də 4 aydır ki, bu obyektə icarə götürmüşəm. Ancaq müştəri zəif olduğu üçün geri qaytarmağı düşünürəm. Ümumiyyətlə, burada əslində sahilə yaxın ərazilər dərin deyil. Sadəcə olaraq, həmin günkü külək idi. Ola bilər gənclər sualtı burulğana düşüblər. Onlar içkili deyildilər. Çünki sifariş verdikləri yeməkləri hələ heç yeməmişdilər.

4 dostun batdığı ərazi iki hissəyə bölünüb. Digər hissəyə isə Qafar adlı şəxs nəzarət edir. Qafar orada olmadığı

digər yerlərin hamısı hasarlanıb, stolun da qiyməti 15-20 manatdan başlayır. Burada isə pul almırlar. Çay getirib, yalnız onun pulunu istəyirlər. Ona görə də maddi imkanı zəif olanlar məcburiyyətdən bu əraziyə yollanırlar".

Kürdəxanı sakinini Sənu bər Ağayeva bildirdi ki, 2 gündür kənd yas içərisindədir: "Balababa Babayevin hadisədən 2 gün öncə toyu olmuşdu. Toyda bütün kənd camaatı iştirak etmişdi. Gözəl də toy keçdi. Onun üçün iki çadır qurmuşdular. Heç toy çadırını söküb qurtarmamış, eyni yerdə yas çadırı quruldu. Çox ağır hadisədir. Kənd camaatı hələ də hadisənin təsirdən çıxmayıb. Hadisə günü külək güclü idi. Ancaq gilavar əsmirdi. Adətən burada gilavar olanda camaat dənizə gəlir. Həmin günü isə güclü xəzri əsirdi. Dostların hamısı kasıb ailənin övladları idi. Muradın anası toylarda qab yuyub, onu böyüdü bəy başa çatdırmışdı. Atası da kasıb adamdır. Özündən başqa bir qardaşı, bir də bacısı var. Əlinin isə atası rəhmətə gedib. Anası min bir əziyyətlə onu böyütmüşdü. Özündən başqa bir bacısı var. Kamranın da atası taksi sürücüsüdür. Ailəsini halal zəhməti ilə dolandırır. Bu gün Muradla Kamranın meyitləri tapıldı. İkisinin də valideyni ayın 28-dən dənizin qırağından getmirdilər. Elə burada oturub ağlayırdılar".

Xəzər sahillərində istirahətdə olanlar deyirlər ki, hadisə baş verən gün dənizdə güclü axın müşahidə ediblər. Suya giren hər kəs ayaqlarının sanki dənizin içərilərinə tərək çəkildiyini hiss edib. Yay mövsümü ərzində, xüsusən şərq küləyinin cənub küləyi ilə əvəzləndiyi saatlarda belə güclü axınlar müşahidə edilir. Belə axınlar zamanı suda həтта üzmək bacarıqları olanlar üçün də təhlükəli vəziyyət yaranır. Adı günlərdə Xəzərdə normal üzə bilənlər küləyin istiqamətinin əks tərəfə dəyişməsi ilə müşahidə edilən güclü axınlar zamanı daha çox səy göstərməli olurlar. Biz reportajı hazırlayan zaman da dənizdə gilavar küləyi əsirdi. Lakin buna baxmayaraq, "Əkbər" ailəvi istirahət mərkəzi adlanan yerdə 3 dost dənizdə çimirdi. Onlara isə nəzarət edən yox idi...

Əli RAİS,
"Yeni Müsavat"
Fotolar müəllifindir

Azərbaycanda aqrar sahə dövlətin neft asılılığından qurtulmaq üçün prioritet seçdiyi əsas sahədir. Rəsmi məlumatlara əsasən, bu sahəyə ən müxtəlif istiqamətlərdə dövlət dəstəyi göstərilir. Bu baxımdan ölkədə kənd təsərrüfatında çalışıb, istehsal məşğul olmaq istəyənlər üçün hansı güzəştlərin tətbiq edildiyi, dövlətin hansı dəstək mexanizmlərindən yararlanmağın mümkün olduğu maraqlıdır.

Azərbaycanda fermer təsərrüfatı qurub, fəaliyyət göstərmək istəyənlər dövlətdən nələrdə edə bilər?

Qeyd edək ki, bu gün Azərbaycanda bitkililik, heyvandarlıq və kənd təsərrüfatı

Azərbaycanda fermer dövlətdən bu dəstəyi alacaq

Nazirlik rəsmisi: "Dövlətin köməyi bir neçə istiqamətlidir"

məhsullarının email sahəsində çalışanlar üçün fərqli dəstək tədbirləri həyata keçirilir.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi İnfomasiya təminatı şöbəsinin müdiri Vüqar Hüseynovun "Yeni Müsavat"a verdiyi məlumata görə, Azərbaycanda aqrar sahəyə dövlət dəstəyi kifayət qədər geniş və çoxşəxslidir: "Dövlət müxtəlif kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalını subsidiyalaşdırır, kənd təsərrüfatı və damazlıq heyvan satışı zamanı fermerə böyük həcmdə güzəşt tətbiq edir. Eyni qaydada gübrə təminatında da ciddi güzəşt mexanizmi mövcuddur. Fermer, məsələn, taxıl əkmək istəyirsə, bu zaman hər hektar əkin sahəsinə görə dövlət yanacaq və motor yağlarına, eləcə də buğda əkininə görə ümumilikdə 90 manat subsidiya verir. Kənd təsərrüfatı texnikasının alışı zamanı dövlət dəyərini 40 faizini bağışlayır. Fermer cəmi 20 faiz həcmində ilkin ödəniş etməklə texnikanın sahibi olur, qalan 40 faiz məbləğ isə 60 aya bərabər şəkildə bölünür. 60 ay ərzində məbləğin əsas hissəsini fermer, faizlərini isə dövlət ödəyir. 40 faizlik güzəştin tətbiq olunduğu kənd təsərrüfatı texnikasının siyahısı bu il genişləndirilib, artıq buraya təkçə kombayn, traktor və qoşqu avadanlıqları deyil, ilkin emal avadanlıqları, suvarma sistemləri və soyuducu anbar avadanlıqları da daxil edilib".

Taxıldan əlavə, çəltik, pambıq, tütün əkinlər satdıqları məhsula görə də dövlətdən subsidiya alırlar. Bundan əlavə, kənd təsərrüfatı istehsalçısı istifadə etdiyi mineral gübrə, pestisid və biohumusu alarkən də dövlətdən dəstək görür. Belə ki, prezident sərəncamına əsasən hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarına satılan mineral gübrə-

lərin, pestisidlərin və ölkədə sənaye üsulu ilə istehsal edilmiş biohumusun qiymətinə 70 faiz güzəşt tətbiq edilməklə, hər hektar genetik modifikasiya olunmamış bitkilərin əkin sahəsinə və çoxillik əkmələrə görə mineral gübrələrin və biohumusun satış qiymətinə tətbiq edilən güzəştin məbləğinin yuxarı həddi 150 manat, pestisidlərin satış qiymətinə tətbiq edilən güzəştin məbləğinin yuxarı həddi 50 manat məbləğində müəyyən edilib.

Heyvandarlıqla məşğul olmaq istəyənlər üçün də dəstək tədbirləri nəzərdə tutulur. V.Hüseynov deyir ki, ölkədə heyvandarlığın inkişafı, damazlıq tərkibinin yaxşılaşdırılması məqsədilə daha geniş dəstək mexanizmi mövcuddur: "Bu ildən başlayaraq fermer damazlıq heyvan alarkən, məbləğin 60 faizini dövlət ödəyir. Əvvəllər bu rəqəm 50 faiz idi. Yeni bir fermer dəyərin 25 faizini ilkin ödəniş etməklə damazlıq heyvan sahibi ola bilər. Məbləğin 60 faizini dövlət bağışlayır, qalan 15 faiz isə maksimum üç il müddətində kredit şəklində ödənilir. Bu mexanizm fermerlərə cins tərkibi təmiz heyvanlardan ibarət təsərrüfat qurmaq üçün ən əlverişli şərait yaratmış olur. Analoji dövlət dəstəyi baramaçılıq sahəsində də mövcuddur. Yaş barama istehsalı dövlət tərəfindən subsidiyalaşdırılır. İpəkqurdu kumçülərə pulsuz verilir, yem bazasının yaradılması məqsədilə Çindən gətirilmiş 3,5 milyon ədəd tut tingi fermerlərə pulsuz paylanıb. Kumçülər istehsal etdikləri yaş baramanı kiloqramı 4 manatdan "Azərlpək" MMC-yə təhvil verirlər. Dövlət əlavə olaraq hər kiloqram yaş barama istehsalına görə fermerlərə 5 manat subsidiya ödəyir. Ümumilikdə fermer təhvil verdiyi hər kiloqram yaş baramanın

əvəzində 9 manat alır. Dövlətin baramaçılığı tam şəkildə dəstəkləməsi bu sahəyə marağı ciddi şəkildə artırır".

Heyvandarlıqla məşğul olan fermerlər süni mayalanma yolu ilə cins heyvanlardan əldə etdikləri hər baş buzova görə dövlətdən 100 manat subsidiya əldə edirlər. Anı saxlayan fermerlər isə hər arı ailəsinə görə 10 manat alır. Bu məqsədlə yaradılmış komissiyanın qərarına əsasən 2019-cu ildə arıçılıqla məşğul olan 19 807 fiziki və hüquqi şəxsə sahib olduqları 426 533 arı ailəsinə (pətəyə) görə 4 265 330 manat subsidiya ödəniləcək. Azərbaycanda həmçinin istehsal edilərək fermerlərə satılan 1 və 2-ci reproduksiya toxum və tinglər üçün də subsidiya ödənilir. Bu subsidiya satılan toxum və tingin dəyərinin 30-40 faizi həcmindədir. Ötən il 318 belə istehsalçıya 7,7 milyon manat subsidiya verilib.

Dövlət tərəfindən aqrar istehsalçılar üçün kredit güzəştləri də nəzərdə tutulur: "Aqrar fəaliyyətin stimullaşdırılması məqsədilə dövlət tərəfindən fermerlərə maksimum 7 faiz olmaqla güzəştli kreditlər verilir. Təsərrüfat fəaliyyətini genişləndirmək istəyən fermerlər güzəştli kreditdən yararlanmaq üçün müvəkkil banklara müraciət edə bilərlər. Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi (AKİA) tərəfindən bu ilin I yansında 328 fermərə 11.35 milyon manat güzəştli nağd pul krediti ayrılıb, 391 nəfərə isə ümumi dəyəri 70.7 milyon manat olan 1432 ədəd kənd təsərrüfatı texnikası satılıb. Texnika alan fermerlərin əvəzindən AKİA tərəfindən təchizatçılara 27.1 milyon manat vəsait subsidiya kimi köçürülüb, texnika alışı üçün 236 fermərə 12.67 milyon manat

məbləğində güzəştli kredit ayrılıb".

Qeyri-neft məhsullarının ixracının təşviqi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında ölkə prezidentinin 1 mart 2016-cı il tarixli Fərmanına əsasən Azərbaycan ərazisində istehsal olunan və istehsal prosesində istifadə olunan yerli komponentlərin və Azərbaycan ərazisində yaradılan qeyri-neft məhsullarının dəyərinin xüsusi çəkisindən, habelə ixrac olunan həmin məhsulların növündən asılı olaraq, Azərbaycan ərazisində qeyri-neft məhsullarının ixracı ilə məşğul olan şəxslərə dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına ixrac təşviqi ödənilir. Ödənilən ixrac təşviqinin baza məbləği ixrac əməliyyatlarına görə faktiki ixrac olunmuş malın ixrac gömrük bəyannaməsində nəzərdə tutulan gömrük dəyərinin 3 (üç) faizini təşkil edir. Kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracatçıları da bu imkanlardan yararlanmaqdadır.

Azərbaycanda həmçinin 2001-ci ildən bəri kənd təsərrüfatı istehsalçıları torpaq vergisi istisna olmaqla, bütün vergilərdən azad olunublar. Bundan əlavə, ölkədə istehsal edilmiş kənd təsərrüfatı məhsullarının pərakəndə ticarəti ilə məşğul olan sahibkarlar tərəfindən satışı zamanı ƏDV-yə yalnız həmin məhsulların satış qiyməti ilə onların alış qiyməti arasındakı fərq, yəni ticarət əlavəsi cəlb olunur.

Nəhayət, dövlət uzun illərdən bəri yubanan, aqrar istehsalçılar üçün çox vacib olan bir məsələni də həll etmək üzrədir. Bu, aqrar sığorta mexanizminin tətbiqidir. KTN tərəfindən Türkiyə təcrübəsi əsasında hazırlanan "Aqrar sığorta haqqında" Qanun Milli Məclisdə birinci oxunuşda müzakirə olunaraq qəbul edilib.

□ **Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"**

Beş ölkənin neft projesi - bazara nəzarət dəyişəcəkmi? İlham Şaban: "Bu ölkələrin maraqları nə zaman üst-üstə düşüb ki?..."

İran, Türkiyə, Rusiya, Çin və Hindistan neft bazarına nəzarət etmək üçün yeni birlik yaradır. Bu barədə məlumatla Tehran Ticarət Palatasının enerji komissiyasının rəhbəri Rza Pedidar çıxış edib.

O, Beynəlxalq Enerji Agentliyinin neft bazarı və ölkələrin iqtisadi vəziyyəti ilə bağlı nəşr etdiyi hesabatında İran, Türkiyə, Rusiya, Çin və Hindistanın neft bazarına nəzarət etmək üçün yeni birlik yaratmağa başladıklarını və dünya neft bazarında yeni iqtisadi halqanın formalaşdığını qeyd edib. Bildirib ki, BP-nin cari il üzrə global enerjinin vəziyyəti ilə bağlı məlumatlarına görə, qalığı yanacaq növləri global enerji istehlakının 84,7 faizini təşkil edir. ABŞ isə neft, təbii qaz və kömür istehsalına görə dünyada birincidir. "Beynəlxalq tədqiqatlar göstərir ki, Birləşmiş Ştatlar, Rusiya və İran dünyanın əsas yanacaq istehsalçılarıdır. Bu zaman Yaxın Şərqi digər ölkələri dünya onluğuna belə daxil deyillər".

Çinin də neft istehsalına görə yaxşı mövqedə qərarlaşdığını deyən R.Pedidar qeyd edib ki, ABŞ bu il ən böyük təbii qaz istehsalçısına çevrilib. Kanada, Çin və Norveç isə global enerji istehsalçıları arasında ilk onluğunda qərarlaşıb.

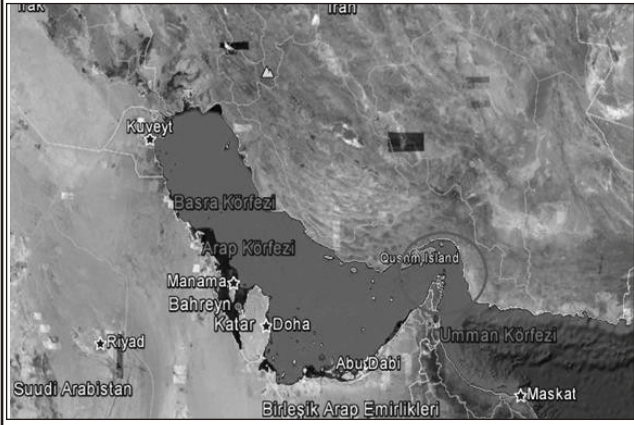
Beş ölkənin birgə fəaliyyəti dünya neft bazarında proseslərə necə təsir edə bilər? Bu birlik bazarda yeni qaydalar diqtə etmək gücündədirmi?

Sualları cavablandıran enerji məsələləri üzrə ekspert, "Neft" Araşdırmaları Mərkəzinin rəhbəri İlham Şaban hesab edir ki, adları çəkilən ölkələrin birgə fəaliyyəti alınsa belə, dünya neft bazarında hər hansı dəyişikliyə nail olunması real deyil: "Bu ölkələrin vəziyyətinə baxsaq. Çin və Türkiyənin biri böyük, digəri kiçik neft idxalçısıdır. Rusiya neft hasilatına görə dünyanın ilk üçlüyündədir. İrana gəlincə, indiki sanksiyalar şəraitində hasilat səviyyəsinə görə dünya onluğunda olan ölkədir. İxracatı isə gündəlik 500 min barel civarında olmaqla, ciddi bir rəqəmi əhatə etmir. İndi biz baxsaq, görək, bu ölkələrdən hansılar ABŞ sanksiyalarına duruş gətirmək gücündədir? Çinin bu gün ABŞ-a ixracı 600 milyard dollar həcmindədir. Pekin İrandan nə qədər neft idxal edə bilər? Ən uzağı 10 milyard dollarlıq. Çin 10 milyardla 600 milyardı tərəziyə qoyacaq mı - əlbəttə ki, yox".

Ekspert bildirir ki, bir çox hallarda Türkiyəni "Avropanın qonşuluğundakı Çin" adlandırlar: "Bu gün Türkiyənin 80 faiz ixracı Avropayadır. ABŞ və Avropa birləşib Türkiyəyə qarşı sanksiya tətbiq edərsə, Türkiyə neynəyəcək - İranın yanında olmaqla davam edəcəkmi? Əlbəttə ki, xeyr. Türkiyə heç vaxt İranın yanında olmayıb - tarixdə belə fakt yoxdur. Qumilyova nəzər salsaq, İranla Turanın maraqları heç vaxt üst-üstə düşməyib. Heç Rusiya ilə İranın da siyasi maraqları heç vaxt üst-üstə düşməyib. Onların maraqları sırf bir-birindən istifadəyə hesablanıb. Müəyyən dövrlərdə qısa bir müddət ərzində üst-üstə düşsə də, tezliklə hərə öz yolu ilə gedib. Hindistana gəlincə, böyük neft idxalçısıdır, amma ABŞ-a qarşı durmaq gücündə deyil. İrandan aldığı 10 faiz neftə görə buna getməyəcək".

İ.Şabanın sözlərinə görə, dünya neft bazarında ən böyük çəki OPEK-dədir və bu, hələ uzun müddət belə qalacaq: "13 iri hasilatçı ölkə OPEK-də birləşib. İki hasilatçı ölkə - Rusiya və İran bazarda hansı təsir gücünə malik ola bilər ki? Üstəlik, kim deyir ki, Rusiya ABŞ-la real müstəvidə kəllə-kəlləyə gəlmək niyyətindədir? Aralarındakı bütün ziddiyyətlərə baxmayaraq, ABŞ və Rusiya bir-birinin maraqlarını nəzərə alır. Bir çox məsələlərdə isə strateji maraqları üst-üstə düşür. Hətta münasibətlərin ən çox gərginləşdiyi soyuq müharibə dövründə də belə olub. Rusiya ABŞ üçün Çin təhlükəsinin qarşısını almaqda ən mühüm alətlərdən biridir. Bundan əlavə, Çin Rusiya neft-qazının elə də böyük alıcısı deyil, əsas alıcılar Avropadadır. Bütün bunlar deməyə əsas verir ki, İranın bütün sözlərinə baxmayaraq, ABŞ-a qarşı hansısa koalisiya, birlik qurmaq şansları çox cüzdür".

□ **DÜNYA, "Yeni Müsavat"**

Hörmüz boğazının əsl sahibi kim olacaq?

ABŞ və İran dünya neftinin 30 faizinin daşındığı boğaz uğrunda mübarizəyə başlayır, Avropa və Rusiya da prosese qarışır...

ABŞ administrasiyası Hörmüz boğazını açıq saxlayacaq və Oman körfəzində ticarəti qorumaq üçün Avropa ölkələri, xüsusən də Böyük Britaniya ilə əməkdaşlıq edəcək. Bu barədə açıqlamamı ABŞ dövlət katibi Mayk Pompeo verib.

Dövlət katibi deyib ki, hazırda Vaşinqton Britaniya tankerinin azad edilməsi, eləcə də körfəzdə digər tankerlərin həbs olunmasının qarşısını alacaq mexanizm qurmaq üçün İngiltərə baş naziri ilə birgə çalışırlar.

Eyni zamanda Pompeo şikayətlənib ki, İran xarici işlər naziri Cavad Zəif rahat şəkildə ABŞ-a səfər edib müsahibələr versə də, İran hakimiyyəti onun Tehrana səfərinə mane olub. Pompeo Obama administrasiyasının İranın Yaxın Şərqi regionunda nüfuzunu və hərbi gücünü yaymağa imkan verməkdə ittiham edib. O, Tehranı regionda terrorun əsas sponsoru adlandırıb. Dövlət katibi onu da bildirib ki, ölkəsi Livanda "Hizbullah"ın, İraqda İranın dəstəklədiyi silahlı qrupların məhv edilməsi, Yəməndə isə husilərin Səudiyyə Ərəbistanına hücumlarının qarşısını almaq üçün çalışdığını bildirib. ABŞ dövlət katibi deyib ki, hazırda ABŞ-ın İrana qarşı sanksiyaları yaxşı işləyir, sanksiyalar nəticəsində İranın neft ixracı 95 faiz azalıb. Pompeoya görə, İran və husilər Yəməndə münafiqənin siyasi həllinə mane olmağa davam edib etməyəcəklərinə qərar verməlidir. Husilər ya İrana davam etməli, ya da böhranı sona çatdıracaq həll yolunu tapmağı seçməlidir.

Bu arada Səudiyyə Ərəbistanı mediası ötən həftə ABŞ respublikaçı senatoru Rand Paulun Müdafiə Nazirliyi və Dövlət Departamentinin iki əməkdaşı ilə birlikdə Tehrana səfər etdiyini yazıb. Ərəb mediasının iddiasına görə, Tehrana gələn Paul burada ali dini liderin ofisində və Sepah qərargahında yüksək rütbəli rəsmilərlə görüşlər keçirib.

Bundan sonra ABŞ-a qayıdan Paul burada prezident Tramp tərəfindən qəbul olunub. İddialara görə, amerikalı senator İranda yalnız nüvə proqramı deyil, həmçinin ballistik raket proqramı və həmçinin İranın Yaxın Şərqdəki silahlı qruplara dəstəyi mövzularını da müzakirə edib.

Ancaq belə məlum olur ki, Hörmüz boğazında gərginlik daha da yüksələcək. Çünki ABŞ-ın körfəzdə gəmilərin qorunması ilə bağlı hazırlıqlarına cavab olaraq İran hərbi dəniz qüvvələri də hərbi təlimlərlə cavab verir. Özü də yalnız deyil, Rusiya ilə birlikdə. Belə ki, İRNA Agentliyinin məlumatına görə, Rusiya və İran hərbi dəniz qüvvələri Hind okeanının şimalında, eləcə də körfəzdə və Hörmüz boğazında birgə hərbi-dəniz təlimləri keçirəcək.

Bu barədə İran Hərbi Dəniz Qüvvələrinin komandanı, kontr-admiral Hüseyin Xanzadi deyib. Onun sözlərinə görə, təlimlərin koordinasiyası və planlaşdırılması məqsədilə yaxın zamanlarda tərəflər arasında görüş keçiriləcək. Təlimlərin isə ilin sonuna doğru keçirilməsi planlaşdırılır.

ABŞ administrasiyası isə Böyük Britaniya ilə yanaşı digər Avropa ölkələrini də Hörmüz boğazına cəlb etməyə çalışır. Vaşinqton Almaniya hökumətinə də müraciət edərək Hörmüz boğazında keçiriləcək əməliyyata qatılmasını istəyib. ABŞ-ın Almaniyaadakı səfirliyinin sözcüsü bildirib ki, Vaşinqton Almaniyanın Britaniya və Fransa ilə birlikdə Hörmüz boğazında təhlükəsizliyin qorunması və İrana mübarizədə iştirakını istəyir.

Belə görünür ki, yaxın ayların əsas gərginlik mənbəyi Hörmüz boğazı olaraq qalacaq. Bir tərəfdən ABŞ hökuməti Britaniya, Fransa və körfəz ərəb ölkələrini ətrafına toplamaqla körfəzdə İranın təsirini azaltmağa çalışır, digər tərəfdən İran Hörmüzün əsl sahibi olduğu iddiasını qoruyub saxlamağa çalışır. Tehran bunun üçün Rusiyaya da bölgəyə dəvət edib birgə manevrlər keçirmək fikrindədir. Çünki son Britaniya tankerinin həbs olunması hadisəsindən sonra faktiki olaraq Hörmüz uğrunda mübarizə başlayıb. Çünki İran ordusunun hərəkəti göstərdi ki, onlar istənilən zaman boğazda gəmilərə maneə yarada bilər. Bu isə neft bazarı və region ölkələrinin iqtisadi maraqlarına zərərdir. İndi isə qarşıda boğaza əsl sahiblik mübarizəsi baş verəcək.

□ **Kənan RÖVSƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Hazırda ABŞ və Türkiyə münasibətlərində əsas diüün nöqtələrindən biri də Suriyanın şimalıdır. Hətta o qədər ki, indi ABŞ və Türkiyə rəsmilərinin danışıqlarında Suriyanın şimalındakı vəziyyət S-400 və F-35 böhranı ilə bərabər müzakirə olunur. Sonuncu dəfə Türkiyə və ABŞ müdafiə nazirləri Hulusi Akarla Mark Esper arasında telefon danışıqlarında iki əsas mövzudan biri Suriyanın şimalı olub.

Türkiyə mətbuatının yazdığına görə, Akar amerikalı həmkarına bildirib ki, Vaşinqton və Ankara anlaşa bilməyə, o zaman Türkiyə ordusu Suriyanın şimalında təkbaşına "təhlükəsiz bölgə" yaradacaq. Türkiyə müdafiə naziri deyib ki, Ankara ABŞ-ın YPG/PKK-ya dəstəyini dayandırmasını gözləyir. Akar bildirib ki, Türkiyənin cənubunda "terror dəhlizi" qurulmayacaq.

Sitat: "Təhlükəsiz bölgədən bütün YPG/PKK silahlıları tamamilən çıxarılmalı, təhlükəsiz bölgə 30-40 kilometr dərinlikdə yerləşməli, YPG/PKK-nın bölgədə düzəltdiyi bütün tunel, səngər və blindajlar məhv edilməli, təhlükəsiz bölgə ABŞ-la koordinasiyalı şəkildə Türkiyənin nəzarətinə verilməlidir".

Qeyd edək ki, Suriyanın şimalında "təhlükəsizlik zonası"nın yaradılması ideyası ilk dəfə 2012-ci ildə gündəmə gəlib. O zaman təklif olunurdu ki, Türkiyə öz əraziləri üçün təhdidin qarşısını alması, qaçqınların yerləşdirilməsi və sərhədlərin təhlükəsizliyinin qorunması üçün Suriya ərazisinə daxil olub burada xüsusi qorunan zona yaratmalı idi. Ancaq Türkiyənin bu təklifi qəbul olunmadı, daha sonra isə İŞİD təhlükəsi və ABŞ-ın Suriyanın şimalına qüvvə göndərməsindən sonra isə Vaşinqton bu mövzuya isti yanaşmadı. Ancaq Türkiyə 2016-cı ilin avqustunda "Fırat Kalkanı" əməliyyatı, 2018-ci ilin əvvəlində İSƏ "Zeytin dalı" əməliyyatı ilə Suriyanın şimalına daxil olaraq bir neçə rayonu İŞİD və kürd qüvvələrindən azad etdi. Lakin buna baxmayaraq, hazırda Suriya və Türkiyə arasında mövcud olan 900 kilometrlik sərhədin yarısı qədər kürd silahlılarının nəzarətindədir. Bu isə Ankaranı narahat edir. Çünki Suriyadakı kürd qüvvələri PKK-nın tərəfdaşdır, üstəlik, Suriyada yeni keçid dövründə kürdlərin muxtariyyət əldə etməsi böyük ehtimalla reallaşacaq. Türkiyə isə sərhədlərində PKK müttəfiqi olan qrupun muxtariyyətinin olmasını istəmir.

Ancaq 2018-ci ilin dekabrında ABŞ prezidentinin ordunu Suriyadan çıxaracağını elan etməsi "təhlükəsiz zona" mövzusunda yenidən gündəmə daşdı. Ancaq Türkiyənin Suriyada qurmaq istədiyi "təhlükəsiz zona" Vaşinqtonu o qədər də qane etmir. Daha dəqiqi, Ankara və Vaşinqton arasında bu mövzuda fikir ayrılığı var, baxmayaraq ki, Vaşinqton da "təhlükəsiz zona" fikrinə etiraz etmir. Lakin məsələ ondadır ki, hazırda ABŞ-ın kürdlər bölgəsində bəzi rəqəmlərə görə 25, bəzilərinə görə 18 hərbi bazası və 2 minə yaxın hərbi qulluqçusu var. Üstəlik, Vaşinqton YPG ilə son 5 ildə yaxından əməkdaşlıq edib və Suriyada İŞİD-in məhv edilməsində faktiki olaraq birgə hərəkət edib. İndi isə Vaşinqton Suriya kürdlərini Ankara qarşısında köməkə qoymaq istəmir.

Daha dəqiq ifadə olunsaydı, hazırda Ankara və Vaşinqton arasında Suriyanın şimalında "təhlükəsiz zona" ilə bağlı 3 məsələdə uzlaşma yoxdur. Bunlar: "Təhlükəsiz bölgə"nin dərinliyi, bölgəyə nəzarət mexanizmi və YPG-nin taleyidir.

Hələ 2018-ci ilin iyununda ABŞ və Türkiyə xarici işlər nazirləri arasında ilin sonuna qədər Menbic bölgəsinin Türkiyənin nəzarətinə verilməsi ilə bağlı anlaşma əldə olundu. Nə bu, nə də daha sonra "təhlükəsiz zona" mövzusu tam razılaşdırılmadı. Yeri gəlmişkən, 10 gün əvvəl ABŞ prezidentinin Suriya üzrə xüsusi təmsilçisi Ceyms Cefri Ankaraya gəldi və müdafiə naziri Akar, eləcə də prezidentin sözcüsü İbrahim Kalınla danışıqlar apardı. Həmin vaxt Türkiyə Suriyanın şimalına ordu yığdı. Ancaq sonradan məlum oldu ki, Fəratın şərqi əməliyyat ləngidi-

Suriyanın şimalında "kürd dalağı"

Ankara və Vaşinqton "təhlükəsizlik zonası" mövzusunda niyə anlaşa bilmir?

lib.

Ancaq məlum oldu ki, amerikalıların Suriyanın şimalında "təhlükəsiz bölgə" ilə bağlı təklifləri Ankaranı o qədər də qane etmir. Və amerikalılarla türklər 3 mövzuda anlaşa bilmir: "Təhlükəsiz zona" Suriyanın içlərinə doğru nə qədər uzanaçaq, bu bölgəyə kim nəzarət edəcək və YPG-nin bu bölgədəki taleyi. Maraqlıdır ki, Ankarada bu danışıqlar gədən vaxtda ABŞ Mərkəzi Qüvvələr Komandanlığı (CENTCOM) komandanı generalı Kennet Makkenzi Suriyanın şimalında YPG-nin də daxil olduğu (əslində isə əsas qüvvəsini YPG təşkil edən - K.R.) Suriya Demokratik Qüvvələri (SDQ) komandiri Mazlum Kobani ilə görüşdü. General Makkenzi bildirdi ki, Türkiyənin legitim təhlükəsizlik narahatlıqları var və onlar bu narahatlıqlarla İŞİD-ə qarşı mübarizə arasında balans yaratmağa çalışırlar. Təbii ki, general kürdlərin hələ də onlar üçün İŞİD-ə qarşı əsas müharibə müttəfiqi olaraq qaldığına işarə edirdi.

Ancaq Türkiyə hökuməti amerikalıların vaxt uzatmasından narazıdır. Ötən həftə prezident Ərdoğan deyib ki, Amerika ilə danışıqların necə yekunlaşmasından asılı olmayaraq Fəratın şərqi terror dəhlizi parça-parça ediləcək. **Sitat:** "Nə lazımdır, icazə almağa ehtiyacımız yoxdur".

Lakin aydın məsələdir ki, Türkiyə 25 ABŞ bazasının yerləşdiyi və Yaxın Şərqdəki ABŞ hərbi hava donanmasının nəzarət etdiyi bölgəyə razılaşdırılmamış hücum et-

mək istəmir. Bu, ağır nəticələrə getirə bilər. Bu səbəbdən də Ankara danışıqların nəticəsini gözləyir. Ancaq belə anlaşılır ki, nəticə olmayacaq. Doğrudur, daha əvvəl ABŞ prezidenti Türkiyəyə 20 mil, yəni 32 kilometr dərinliyində "təhlükəsizlik zonası" təklif edib. Amma indi belə görünür ki, Vaşinqtonda bu məsələdə fikir ayrılığı var. Üstəlik, Vaşinqton istəyir ki, Türkiyə-Suriya sərhədində qurulacaq "təhlükəsiz zona"da yalnız Türkiyə ordusu deyil, ABŞ-ın müttəfiqləri, əsasən Avropa ölkələrinin orduları da yerləşdirilsin. Yəni bir mənada bu qüvvələr həm də YPG-ni Türkiyə ordusundan qoruyacaq. Doğrudur, hələlik Avropa ölkələri bu təklifə isti yanaşmır, Almaniya isə açıq şəkildə Suriyaya ordu göndərməkdən imtina etdi. Ancaq belə anlaşılır ki, Vaşinqton Türkiyə və YPG arasında 3-cü hərbi gücü yerləşdirməkdə qərarlıdır.

YPG isə maraqlıdır ki, "təhlükəsizlik zonası" fikrinə etiraz etməsə də, 30 deyil, 5 kilometr olmasını istəyir. Bu barədə ötən həftə SDQ komandanı Mazlum Kobani açıqlama verib. **Sitat:** "Biz də SDQ olaraq təklifimizi amerikalılara verdik. Uyğun təklifimiz var. Zolaq 30 deyil, 5 kilometr olsun. Buradakı YPG qüvvələrini geri çəkə bilərik, onların yerinə yerli silahlıları qoyarıq, 5 kilometr içərisindəki ağır silahlıları da çıxara bilərik. Bunun əvəzində Türkiyə bizə hücum etməyəcəyi ilə bağlı öhdəlik götürsün, ara zonada isə beynəlxalq güclər olsun. Bu zonada Türkiyənin olmasını istəmirik, çünki Türkiyə tərəfdir".

Göründüyü kimi, vəziyyət o qədər də sadə deyil. Faktiki olaraq, Suriyanın şimalında "təhlükəsizlik zonası"nın yaradılması dalana dirənib. Üstəlik, hazırda Türkiyə və ABŞ arasında S-400 mövzusunda dərin fikir ayrılığının olduğu bir vaxtda bu məsələnin rahatlıqla həllini tapacağı inandırıcı görünür.

□ **Kənan RÖVSƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanın turizm gəlirləri və ölkəyə gələn turistlərin sayı ilə bağlı statistik göstəricilər pozitividir. Lakin Bakıda və regionlarda istirahət mərkəzlərinə, əyləncə məkanlarına, turistik obyektlərə səfər edərkən vizual olaraq görünür ki, turistlərin, xüsusən də ərəb ölkələrindən gələnlərin sayı öncəki illərlə müqayisədə kəskin azalıb.

Statistikada isə əks olunur ki, bu ilin yanvar-iyun aylarında Azərbaycan üzrə mehmanxanalarda 1 327,5 min gecələmə keçirilib ki, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 3 faiz çoxdur. Gecələmələrin 63,3 faizi Bakıda, 8,7 faizi Qəbələdə, 4 faizi Naftalanda, 3,9 faizi Qubada, 3,8 faizi Qusarda, 3,4 faizi

Azərbaycanda turizm sektorunu gücləndirməyin şərtləri

Rəşad Həsənov: "Bu sahəyə strateji yanaşma ortaya qoyulmalıdır"

Naxçıvan Muxtar Respublikasında, 1,6 faizi Xaçmazda, 1,3 faizi Mingəçevirdə, hər birində 0,9 faiz olmaqla Qax və Gəncədə, 8,2 faizi isə digər rayonlardakı (şəhərlərdəki) mehmanxanalarda qeydə alınıb.

Dövlət Statistika Komitəsinin yaydığı məlumata əsasən, əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər tərəfindən keçirilmiş gecələmələrin sayı əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 2 faiz artaraq 954,2 min olub ki, bu da ümumi gecələmələrin 71,9 faizini təşkil edir. Gecələmələrin 12,9 faizi Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, 12,2 faizi Rusiya, 8,7 faizi Səudiyyə Ərəbistanı, 5,9 faizi Hindistan, 5,6 faizi İsrail, 5,4 faizi Türkiyə, 5 faizi İran, 3,8 faizi Böyük Britaniya, 3,3 faizi Küveyt, 2,1 faizi ABŞ, 2 faizi Pakistan, 1,9 faizi Qətər, hər biri üzrə 1,5 faiz olmaqla Qazaxıstan və İraq, 1,3 faizi Çin, 1,2 faizi Almaniya, 25,7 faizi isə digər ölkələrin vətəndaşlarının payına düşüb.

Cari ilin birinci yarısında mehmanxanalardan gəlirləri əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 12,4 faiz çox və ya 187,7 mln. manat olub ki, onun da 66,1 faizi nömrələrin (otaqların) təqdim olunması üzrə xidmətlərdən, 24,8 faizi içkilər də daxil olmaqla qida məhsullarının satışı üzrə xidmətlərdən, 2,7 faizi müalicə və sağlamlıq xidmətlərindən, 6,4 faizi isə digər xidmətlərin göstərilməsindən əldə edilib.

Ekspertlər isə hesab edir ki, qonşu Türkiyə və Gürcüstanla müqayisədə Azərbaycan turizmi kifayət qədər geridədir və bu sahədə hələ çox işlər görülməlidir. Əsas məqsəd isə ölkəmizə gələn turistlərin təkrar olaraq Azərbaycanı seçməsinə təmin etməkdir. Görünür, hələ ki bu məsələdə müəyyən çətinliklər var və o baxımdan iki il öncə

axın edən ərəb turistlər artıq yoxa çıxıb.

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat" a danışan iqtisadçı ekspert Rəşad Həsənov bildirdi ki, turizm çox geniş bir sahədir və məsələyə heç bir halda birmənalı yanaşmaq olmaz: "Turizm konseptual yanaşma tələb edir. Bu elə bir sahədir ki, iqtisadiyyatın 54 fərqli segmenti ilə birləşə əlaqəlidir. Yəni bütün bu segmentlərin harmoniyasını yaratmaq, uzlaşdırma bilməyənsə nəticə əldə etmək çətin olur. Bütün sahələrdə müəyyən işlərin əldə edilməsinə ehtiyac var. Burada bizim qeyd etdiyimiz viza məsələsi çox önəmlidir. Bir Rumıniya vətəndaşı İrana vizasız gələ bilər, ancaq Azərbaycana gələ bilmir. Halbuki İran daha mühafizəkar ölkədir. Bu məsələlər kifayət qədər əhəmiyyətlidir. Regi-onda turizm sektoru ilə bağlı təhlil aparsaq, ölkəyə gələn hər 100 turistin təxminən 70-80 nəfəri 4 ölkədən gəlir - bunlar Rusiya, Türkiyə, Gürcüstan və İrandır. Bu 4 ölkədən ikisi ilə hələ viza rejimi tətbiq olunur, Türkiyə vətəndaşlarına tətbiq olunan viza rejimi isə sentyabr ayından etibarən aradan qalır. İran və Türkiyəyə bu gün hələ də viza rejimi tətbiq olunur. Bu proses davam edir və Azərbaycana tu-

rist axını baxımından ciddi məhdudlaşdırıcı rol oynayır".

R. Həsənov hesab edir ki, belə olan halda biz mövcud potensialı qiymətləndirə bilmirik: "30 milyon azərbaycanlının yaşadığı İran kimi bir ölkə ilə bizim viza rejimimizin olması nə qədər potensial turistin ölkəyə gəlməsinə məhdudlaşdırıcı bilər. Bundan başqa, bizim hava nəqliyyatı ilə səmərəndəşimada çox böyük problemlər var. Hava nəqliyyatı ilə səmərəndəşimanın tamamilə liberallaşdırılmasına ehtiyac var. Dünyada özünə müəyyən mövqə tapmış və eyni zamanda böyük təcrübəyə malik olan lou-kost şirkətlərin Azərbaycan bazarına daxil olması üçün şərait yaradılmalıdır. Bu istiqamətdə rəqabət formalaşmalıdır. Azərbaycana gələn turistlərin ən böyük maliyyə itkiləri transport xərclərinə, aviabiletlərə xərclənir. Bu məqam aradan qalxmalıdır. Sənayenin özü də bu prosesdə iştirakçılardan biri olmalıdır. Hər bir işi dövlət görə bilməz".

İqtisadçı hesab edir ki, dövlət tərəfindən nə qədər yeni bazarlar aşkarlansa da, turizm sənayesindəki problemlər başlıca maneəyə çevrilir: "2015-ci ildən başlayaraq, ölkəyə valyuta daxilolmalarını artırmaq, tədiiyə

balansındakı riskləri aradan qaldırmaq üçün turizm sektoruna hədəflənən bir siyasət müşahidə edirik. Burada yeni bazarların tapılması istiqamətində addımların atılmasına ehtiyac var. Körfəz ölkələrindən, Çindən, Hindistandan turistlərin ölkəmizə gətirilməsi istiqamətində iş aparılır. Ancaq bir neçə il sonra görünür ki, artıq həmin ölkələrdən, xüsusən də ərəb ölkələrindən gələnlərin sayında ciddi azalma baş verir.

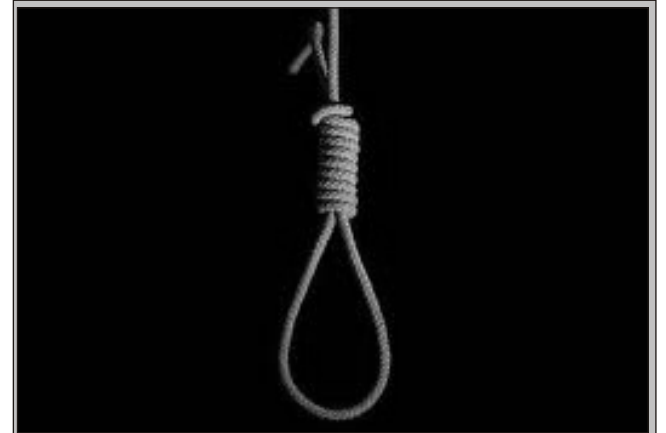
Həmin bazarlar öncə müəyyən edildi, burada müəyyən dövlət siyasəti həyata keçirildi, viza rejimi sadələşdirildi, sərhəddə vizanın verilməsinə başlanıldı və turist sayı əhəmiyyətli dərəcədə artdı. Ancaq sənaye nə etdi? Gələn turistləri əlindən qaçımaq üçün hər şeyi etdi. Çox bahalı qiymətlər, uyğun olmayan rəftar, qiymətə uyğun olmayan xidmət keyfiyyəti turistləri qaçırdı. Davamlı olaraq hökumət axtarırdı ki, artıq ölkədəki turizm qiymətlərindən və xidmətdən xəbərdar olan turistlər qaçır, bölgədən xəbəri olmayan yeni bazarlar tapılmalıdır, turistlər cəlb olunmalıdır. Bu da davamlı deyil, qısa müddətdən sonra artıq yeni bazarlarda da Azərbaycanın turizm sektorunda qiymətlərin yüksək olması məlum olacaq və turistlər gəlməkdən imtina edəcəklər".

Ekspert hesab edir ki, turizm sahəsində çalışan iş adamları strateji yanaşma ortaya qoymalı və bu sahəyə töhfəsinə verməlidir: "Təbii ki, dövlət öz sferasında addımlar atmalıdır, ancaq sənaye özü də strateji yanaşma ortaya qoymalıdır. Sadəcə, bu gün yaxşı gəlir əldə edim- yanaşması doğru deyil. Bunun üçün də sənayenin özündə liberallaşmaya ehtiyac var. Dövlət həm vergi siyasətini, həm də digər təşviqətdici mexanizmləri işə salmaq sektora investisiya qoyuluşlarının artmasına nail olmalıdır. Xüsusilə də xarici investisiyanın cəlb olunmasına çalışmaq lazımdır. Əgər son 5 il nəzər salsaq, bu sahəyə 1 dollar belə xarici investisiya gəlməyib. Bu investisiya qoyuluşlarını artırmaq, təklifi çoxaltmaq lazımdır. Bu da sənayenin özünün içində rəqabətin dərinləşməsi hesabına həm keyfiyyətin, həm də qiymətin optimallaşmasına şərait yaradacaq. Əks halda, dövlət davamlı yollar axtarmalı, yeni bazarlar tapmalı, turistlər cəlb et-

məlidir. Gələn turisti isə hazırkı qiymət və xidmət səviyyəsi qısa müddətdə ölkədən qaçırdır. Gürcüstanda isə ölkəyə gələn hər 100 turistdən təxminən 75 nəfəri təkrar gələn turistlərdir. Strateji hədəf bu olmalıdır ki, ölkəyə gələn turist bir də gəlsin. Ona görə də bu istiqamətdə konseptual yanaşmaya ehtiyac var. Turizm sektoru bir taksitü-

rücüsünün davranışından tutmuş bir hotel sahibinin təklif etdiyi xidmətin keyfiyyətinə qədər, sərhəd xidmətində bir dövlət məmurunun rəftarına qədər bir çox məqamlardan asılıdır. Hər biri öz növbəsində töhfəsini verməyi bacarmalıdır ki, ümumi hədəfə nail olmaq mümkün olsun".

□ **Nərgiz LİFTİYEVA,**
"Yeni Müsavat"

Zaqatalada faciə: gənc qız özünü tövlədə asdı

Zaqatalada 17 yaşlı qız intihar edib. APA-nın şimal-qərb bürosunun məlumatına görə, dünən rayonun Əliabad qəsəbəsində 2002-ci il təvəllüdü Gülər Vüqar qızı İsmayilovanın meyiti yaşadığı evin həyətyanı sahəsindəki tövlədən asılı vəziyyətdə tapılıb. G. İsmayilovanın intihar etməsinin səbəbləri məlum deyil.

Faktla bağlı Zaqatala Rayon Prokurorluğunda CM-in 125-ci (özünü öldürmə həddinə çatdırma) maddəsi ilə cinayət işi başlayıb, araşdırma aparılır.

Bakıda kişini şantaj etməkdə suçlanan dəstənin cinayət işi

Bakıda kişini şantaj edərək külli miqdarda əmlakını ələ keçirməkdə ittiham edilən dəstə hakim qarşısına çıxarılıb. Onlardan biri qadındır. Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hədə-qorxu ilə pul tələb etməkdə ittiham edilən şəxslərin cinayət işi üzrə məhkəmə başlayıb. Təqsirləndirilən şəxslər Samir Mahmudov, Zaur Əliyev, Elvin Zahidov, Fərid Qasimovun və Yaqut Kərimovadır.

Hakim Mahmud Ağalarovun sədrliyi ilə baş tutan prosesdə dövlət ittihamçısı ittiham aktını elan edib. İttihama görə, təqsirləndirilən şəxslər Fərman Fərmanzadəni hədələyərək ondan külli miqdarda pul alıblar. Belə ki, Fərid Qasimov zərərçəkmişə Mərdəkan qəsəbəsində torpaq sahəsi satmaq üçün vəd verib. Həmin torpaq sahəsinə sənəd almaq üçün ondan müxtəlif məbləğlərdə pul tələb edib. Daha sonra isə onu şantaj edib.

İttihamda yazılır ki, Fərid Qasimov torpaq sahəsi üçün saxta sənədlər hazırladığını, buna görə Fərman Fərmanzadənin də məsuliyyət daşdığını deyib. Bu bəhanə ilə də ondan pul tələb edib. Pulu verməyəcəyi təqdirdə isə onun barəsində polisə məlumat verəcəyini deyib. Bu məqsədlə ondan 50 min, daha sonra isə 15 min manat tələb edildiyi bildirilir.

Bu işdə digər təqsirləndirilən şəxslər də iştirak edib. Pulu verməyəcəyi təqdirdə digər şəxslərin Fərman Fərmanzadəni döyməklə, işgəncə verməklə hədələdiyi bildirilir. Həmçinin F. Fərmanzadəni qadınla intim əlaqəyə girməyə məcbur edərək bunu lentə almaq istəyiblər. Şantajlardan sonra pulu verə bilməyən zərərçəkmiş hüquq-mühafizə orqanlarına şikayət edib. Şikayət əsasında dəstə üzvləri həbs edilib.

Elan olunmuş ittihamla təqsirləndirilən şəxslərin heç biri özünü günahkar bilməyib. Fərid Qasimov zərərçəkmişlə iş üçün görüşdüyünü, ona pul verib, pul aldığı söyləyib.

Məhkəmədə zərərçəkmiş şəxs iştirak etməyib. Hakim zərərçəkmişin iştirakı olmadığı üçün təqsirləndirilən şəxslərin dindirilməsini növbəti prosesə saxlayıb.

İstintaq orqanı tərəfindən dəstə üzvləri barəsində Cinayət Məcəlləsinin 182.3.2-ci (külli miqdarda əmlak əldə etmək məqsədi ilə hədə-qorxu yolu ilə tələb etmə), 182.2.1-ci (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən hədə-qorxu yolu ilə tələb etmə) maddəsi ilə ittiham elan edilib.

□ **İlkin MURADOV,**
Musavat.com

Bu il qurban bayramı avqustun 12-nə təsadüf edəcək. İslam dinində ən böyük bayram hesab olunan Qurban (eyd əl-Adha) Hicri-Qəməri təqvimlə Zil-hicce ayının 10-da qeyd olunur. Eyni zamanda xalq arasında "İsmayıl Qurbanı" adlanan bayram özündə böyük bəşəri dəyərləri cəm edib.

"Qurban" ərəbcədə "qurbə", yəni yaxınlaşma sözündən olub, bunu edən insanın əsas qayəsinin məhz Allaha yaxınlaşmaq, Onun razılığına nail olmaq olduğuna işarə edir. Qurani - Kərimin "Kövser" surəsində buyrulur: "Rəbbinə namaz qıl və (qurban) kəs". İslam alimlərinə görə, qurban kəsmək peyğəmbərimizin (s.ə.s) təkid etdiyi sünnet əməldir. İbn Abbasın rəvayət etdiyinə görə, rəsulullah (s) belə deyib: "Üç şey mənə fərz (əmr) olunub, siz isə bunu könlülməlisiniz. Fitr namazı, qurban kəsmək və sübh namazının fərzindən əvvəl 2 rükət sünnet namazı".

Qurban bayramının daha bir vacib atributu bayram namazıdır. Bayram günü müsəlmanlar Həcdə olub-olmamasından asılı olmayaraq 2 rükətli bayram namazı qılır.

Bayram günü qurban kəsmək Həcc ziyarətində olanlar üçün vacibdir. Həcc ziyarətinin bir mərhələsi olaraq zəvvarlar Həzrət İbrahim məşhur hədisində olduğu kimi, Zil-hicce ayının 10-da Mina vadisinə çıxır və burda qurban kəsmə mərasimi icra olunur. Qurani-Kərimdə qeyd olunur ki, İbrahim peyğəmbər Allahdan gələn hökmü icra etmək üçün oğlu İsmayılı Mina dağına qurban kəsmək niyyəti ilə aparır.

Qurban bayramının vacib əməlləri

İslamın ən böyük bayramının tarixi və qaydaları

Ancaq Allah İbrahimə oğlunu deyil, əvəzində bir qoç qurban kəsməyi əmr edir. Bu hadisə İslam dinində peyğəmbərin ən qiymətli varlığı, yəni oğlu ilə imtahan edilməsi hadisəsi kimi təqdim olunur. Eyni zamanda bu hadisə qədim dövrlərdə bəzi xalqlarda olan insan qurban etmə əməlinin qadağan edilməsi, Allaha sonsuz itaətin simvolu kimi dəyərləndirilir. Ancaq Qurban kəsmənin ən mühüm tərəflərindən biri yadınlaşmaqdır.

Quran-Kərimin Həcc surəsinin 37-ci ayəsində buyrulur: "Onların (yəni kəsilən heyvanların - K.) nə eti, nə də qanı, əlbəttə, Allaha çatmaz. Allaha çatacaq olan yalnız sizin təqvanızdır (səmimi-qəlbədən etdiyiniz ibadətdir). Allah sizi doğru yola yönəltdiyi (sizə həccin əməllərini göstərdiyi) üçün Onu (layiqincə) uca tutasınız deyə, bunları sizə belə ram etdi. (Ey Muhəmməd!) Ehsan edənlərə (Cənnətlə) müjdə ver!"

Ayədən də göründüyü kimi, əsas məqsəd insanlara ehsan (yardım) etmək və bununla Allahın razılığını qazanmaqdır. Qurban kəsmək Həcc ziyarətində olanlara vacib, həcdə olmayan müsəlmanlar üçün isə bəyənən əməl sayılır. Bayram günü harada olmasından asılı olmayaraq maddi imkanları yetərli olan müsəlmanlar şəritin buyurduğu heyvanlardan birini Qurban niyyəti ilə kəsərək ehtiyacı insanlara bağışlaya bilər.

İslam tarixi mənbələrinə əsasən, Hicrətin ikinci ilindən başlayaraq müsəlmanlar Məhəmməd Peyğəmbərin (s.ə.s) əmrilə Mədinədə qurban bayramını qeyd etməyə başlayıblar. Qurban bayramı İslamda iki əsas bayramdan biridir. İkinci bayram isə Fitr, yəni Ramazan ayının başa çatması ilə qeyd olunan bayramdır.

Qurban kəsmənin dinin digər məsələlərində olduğu kimi, özünün hökmləri, qaydaları var. Qurban bayram namazından sonra kəsilməlidir. İslam qaydalarına əsasən qurbanlıq heyvan dəvə, inək, qoyun, qoç ola bilər. Qurbanlıq dəvənin yaşı 5, inək 2, qoyunun yaşı isə 1 ildən az olmamalıdır. Qurbanlıq heyvan sağlam, qüsur-suz olmalıdır. Kor, axsaq, qulağı, quyuğu və ya buynuzu kəsik olmamalıdır. Bundan əlavə, heyvan gerek arıq və çox qoça olmasın.

Hədislərdə buyrulur ki, "4 şey (eyib) var ki, qurbanlıqda (heyvanda) olmamalıdır: açıq-aydın tay göz olan, açıq-aydın xəstə olan, axsaqlı açıq-aydın görünən topal heyvan və təmizlənməsi çətin olan arıq heyvan".

Yaxşı olar ki, qurban kəsən şəxs qurbanlığın 1/3-ni öz ailəsinə, 1/3-ni yoxsul və ehtiyacı olan qonşularına, qohumlarına,

yaxınlarına və 1/3-ni isə ehtiyacı olub istəyən imkansızlara versin.

Qurban kəsərkən heyvanı üzü qibləyə doğru uzatmaq, qoyunun ayaqlarından birini azad saxlamaq, iribuynuzlu heyvanın isə dörd ayağını da möhkəm bağlamaq lazımdır. Heyvanın boğazına bıçaq qoyularkən yaxşı olar Qurban duası oxunsun və ya heç olmazsa "Bismillah" deyərək dəmir alətlə kəsilsin. Qurban kəsən şəxs müsəlman olmalıdır.

Qeyd etmək lazımdır ki, bir sıra digər mövzularda olduğu kimi, qurban bayramı ilə bağlı da bəzi neqativ elementlər qeydə alınır. Qurban bayramının məqsədi insanın Allaha yaxın olmaq, bəndəlik vəzifəsi kimi inşalara yardım etmək, İbrahim (ə) ənənəsində olduğu kimi, ac, ehtiyacı insanları doyurmaqdır. Qurban bir "ət bayramı" deyil, daha çox yardımlaşmaq, ehtiyacı olanlara kömək etmək gündüdür. Bu səbəbdən də bəzi müsəlman ölkələrində olduğu kimi, kütləvi ət kəsmək, israfı yola vermək bəyənilmir. Daha çox ehtiyacı insana əl tutmaq, ən azı bayram günü süfrə açmasına dəstək olmaq lazımdır. Bu böyük bayramın hədəfi də budur.

□ **Kənan RÖVSƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Gələcəkdə sıradan çıxacaq və artıq tarixə qovuşan 10 peşə

Onların arasında müəllimlik də var

Vaşinqton alimləri dünyada hazırda populyar olan 773 peşəni analiz edərək, gələcək üçün ən yaxşı və ən uğursuz peşələrin siyahısını tərtib ediblər. Həmin siyahıda ən uğursuz 10 peşələr bunlardır - telefon operatoru, gü-nəmüzd fəhlə işçi, reklam idarə heyətinin əməkdaşı, fotoqraf, proyekt tərtibatçısı, ayaqqabı hazırlayan cihaz operatoru, dərz-i, toxucu aparatlarının nəzarətçisi, prefabrik ev mühəndisi, sat-saz.

Ən uğurlu peşələr isə bunlar hesab olunub: fiziki terapevt, həkim, köməkçi, informasiya təhlükəsizliyi üzrə analitik,

kompyuter sistemi üzrə direktor, marketing tədqiqatçısı, maliyyə meneceri, səhiyyə xidmətləri meneceri, tibb bacısı, fizioterapevt.

Alimlər həmçinin bildiriblər ki, hazırda populyar olan bir neçə peşə var ki, gələcəkdə artıq onlara ehtiyac qalmayacaq. Məsələn, müəllim peşəsi. Mə-lum olduğu kimi, son illərdə tə-ləbələrə ehtiyacı onlayn bil-gi almağa meyl göstərir. Bu-nunla da onlayn təhsilə tələbat artmaqdadır.

Və yaxud traktor sürücüsü

peşəsi getdikcə sıradan çıxma-ğa başlayıb. Artıq dünyanın bir çox inkişaf etmiş ölkələrində ağıllı robot traktorlardan istifadə olunur.

Radio DJ-liyi. Son illərdə mahnı siyahısını tərtib edə bil-ən, yeni melodiyalar belə yara-da bilən robotlar yaranıb. Bu-nunla da radio DJ-lərinə ehtiyac qalmayacaq.

Eləcə də məktub paylaşa-yan poçt işçiləri yaxın gələcək-də işsiz qalacaq. Çünki mək-tublara qapılara buraxan robot-lar icad edilib.

Əmlakçılar - hazırda inter-net resuslarında çoxlu sayda əmlak məsələləri ilə bağlı elan-lar, saytlar olduğundan, əmlak ofislərinə gələnlərin sayı kə-sin şəkildə azalıb.

Beləliklə, müasir dövrü-müzdə bir çox texniki avadan-lıqlar yeniləri ilə əvəz olunur, peşələr də bir-birini əvəzləyir. Texnologiyanın inkişafı yeni iş imkanları yaratdığı kimi köhnə peşələri də yavaş-yavaş sıra-dan çıxardır, tarixə qovuşdu-rur.

Ölkəmizdə də bir neçə tari-xə qovuşan, sıradan çıxan çox-lu sayda peşə var, hansı ki, 40-50 il bundan əvvəl həmin peşələr çox populyar idi. Məsə-

lən, sovet dövründə telefonçu, liftçi peşələri var idi ki, artıq bu gün onlara ehtiyac yoxdur. Əgər əvvəllər telefonçu olma-dan kiminlə əlaqə saxlamaq mümkün deyildisə, bu gün hə-ta kiçik yaşlı uşaqlar belə mobil telefon vasitəsi ilə istədiyi şə-xsə zəng vurub danışa bilir. Liftçi sənətinə gəldikdə isə əvvəllər bu peşə məsuliyyətli peşələr-dən biri hesab olunurdu. Liftçi-lər kabinələrdə, onların ətrafın-da təmizliyə nəzarət edir, kənar şəxslərin liftdən boş-boşuna istifadəsinə imkan vermirdilər. Bəzən olurdu ki, bina sakinləri uzaq səfər gedəndə evin açar-ını liftçiyə etibar edirdilər.

Dünyada olduğu kimi, ölkə-mizdə də artıq dərz peşəsinə maraq getdikcə azalmağa baş-layıb. İnsanlar əksərən geyim mağazalarından paltar almağa üstünlük verir, çox az hallarda dərziyə üz tutanlar olur.

Və yaxud illər öncə bütün dünyada makinaçı sənəti geniş yayılmışdı. Bütün idarə, elmi müəssisələrdə mütləq şəkildə makinaçılara ehtiyac yaranırdı. Xüsusən də nəşriyyatlarda, mətbuatda makinaçıların rolu əvəzsiz idi. Makinaçılar tez, baxmadan yazmaq üçün sanki yazsa girirdilər. İndi isə çox na-dir hallarda makina arxasında çalışana rast gəlmək mümkündür. İndi bu makinaları noutbuk-lar, kompüterlər əvəz edib.

Zaman keçdikcə kitabxana-çı sənəti də sıradan çıxmağa başlayır. Əvvəllər texniki kitab-xanalar hər bir istehsalatda, müəssisədə var idisə, bu gün kitabların, sənədlərin tərtibatı

kompyuter vasitəsilə aparılır. Bu da kitabxanaçı peşəsinin ya-vaş-yavaş tarixə qovuşmasına gətirib çıxarır.

Sovet dövründə poçtalyon sənəti də populyar peşələrdən biri di. Övladlarını, sevgililərini əsgəriyyə yola salan insanlar poçtalyonlardan məktub gözlə-yir, onlara qarşı xüsusi rəğbət hissi bəsləyirdilər. Poçtalyon-lara mahnılar, şeirlər də yazılıb. Məsələn, "Ana və poçtalyon" şeirini orta nəsil arasında bil-məyən demək olar ki, yoxdur. Bu gün isə e-mail, internet res-usları vasitəsilə insanlar bir-biri ilə əlaqə saxlayır, mək-tublara, yəni poçtalyona ehti-yac qalmır.

Pinəçi sənəti də keçmişə qovuşmağa başlayıb. Konser-tə, məclisə, görüşə tələsənlər mütləq yollarını pinəçi yanından salırdı. İndi isə hər kəsin evində ayaqqabı təmizləyən müxtəlif çeşiddə avadanlıqlar var.

Keçmişdən bizə yadigar qalan misgərlik və dəyirmançı sənəti isə artıq tarixə qovuşub. Texnika müasirləşdikcə su də-yirmanlarına da maraq azalıb. Halbuki su dəyirmanı keyfiyyətli un istehsal edir. Su dəyirman-ının unu keyfiyyətinə görə digər unlardan xeyli fərqlənir. Misgər-lik sənətinə gəldikdə isə ucuz başa gələn şüşə, saxsı, çuqun, dəmir qablar ortalığa çıxan vaxtdan mis məmulatları da, misgərlik sənəti də sıradan çı-xıb. Bu gün çox az hallarda mis-gərlik sənəti ilə məşğul olan sən-ətkarlar var.

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Hazırda dünya əhəlisinin 200 milyonu ölkəsindən kənarında miqrant həyatı yaşayır ki, onlardan da 1 milyona yaxını Azərbaycannın payına düşür. Belə ki, dünyada hər 35 nəfərdən biri, Azərbaycanda isə hər 8 nəfərdən biri miqrantdır. Dünyada miqrantların 97-98 faizi başqa ölkə vətəndaşları olduğu halda, Azərbaycanda miqrantların 70 faizi ərazilərin işğal nəticəsində ölkə daxilində yaşayış yerini dəyişməyə məcbur olmuş daxili miqrantlar, yəni Azərbaycan vətəndaşlarıdır.

Miqrantlar ölkəmizə gəlir- qanunsuz gələni də var, qanuni gələni də...

Dünya bu günlərdə miqrant axını ilə üz-üzədir. Xüsusən yaxın qonşumuz olan Türkiyədə suriyalı qaçqınlarla bağlı ciddi gərginlik yaranıb. Maraqlıdır, Azərbaycan hansı ölkələrdən və nə qədər sayda miqrant qəbul edir? Ölkəmiz miqrantlar üçün lazımı şəraitə malikdirmi?

“Yeni Müsavat” xatırladır ki, Dövlət Miqrasiya Xidmətinin rəisi Vüsal Hüseynov bu ilin ilk 6 ayının nəticələrinə həsr olunmuş mətbuat konfransında bəzi rəqəmlər səsləndirib. Deyib ki, Azərbaycanda qanunsuz miqrantların saxlama mərkəzlərinə yerləşdirilənlərin sayı 2018-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 30 faiz azalıb. O əlavə edib ki, ötən il qanunsuz miqrantların saxlama mərkəzlərinə 899, bu il isə 627 miqrant yerləşdirilib. Həmin miqrantlar Hindistan, İran, İraq, Türkiyə, Pakistan və digər ölkələrdəndir.

Bununla belə, ölkəmizə qanunsuz miqrant axını da var. Ötən həftə ərzində Dövlət Miqrasiya Xidməti tərəfindən qanunsuz miqrasiyaya qarşı keçirilən tədbirlər zamanı 184 əcnəbi saxlanılıb. Onlardan 1-i Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti ilə birgə keçirilən əməliyyat zamanı saxlanılıb. Saxlanılanlardan 7-sinin gelişinin bəyan edilmiş məqsədinə uyğun olmayan fəaliyyətlə məşğul olması, 15 nəfərin qanunsuz əmək fəaliyyətinə cəlb edilməsi, 3-ünün qeydiyyat ünvanı üzrə yaşamadığı, digər 159 nəfərin isə ölkə ərazisində qanunsuz yaşadığı müəyyənləşdirilib.

Miqrasiya qanunvericiliyini pozan 166 nəfər barəsində inzibati qərarlar qəbul edilib, digər əcnəbilərin Azərbaycan hüddullarından kənara çıxarılması istiqamətində müvafiq tədbirlər görüldü.

Azərbaycana gələn miqrantlar üç qrupda

Azərbaycana gələn miqrantları üç qrupa ayırmaq olar. Birincisi, əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmağa gələn (əməkçi miqrantlar), ikincisi, qaçqın statusu almaq üçün gələn, üçüncüsü isə Azərbaycan ərazisindən tranzit ölkə kimi istifadə etmək istəyənlər. Azərbaycana üz tutanların əksəriyyəti işçi miqrantlardır.

Qeyri-rəsmi məlumatlara görə, bu gün Azərbaycana xaricdən gələn əməkçi miqrantların sayı 60 minə yaxındır, onların təqribən 6 min nəfəri dövlət orqanları tərəfindən qeydiyyatla alınıb. Ölkə ərazisində əmək fəaliyyəti ilə məşğul olan əcnəbilərin böyük hissəsinin qeydiyyatdan kənar qalması respublika büdcəsinə xeyli ziyan vurur.

Ölkəyə gələn miqrantlarla bağlı bilmədiklərimiz...

Sahib Məmmədov: “Əfqan, Pakistan, Filippin və nigeriyalı üçün Azərbaycan cənnətdir”

Çinli miqrantların sayı artıb, çünki...

Daha bir məlumat isə Çinli miqrantların ölkədə çoxalması ilə bağlıdır ki, bunun da bir neçə səbəbi var. Belə ki, Çinin əmək rəsmilərinin bildirdiyinə görə, bu ölkədə çalışan 20 milyona qədər fəhlə qlobal iqtisadi böhran üzündən iş yerlərini itirərək miqrant həyatı yaşamağa məcbur olub. Çinin hökumət araşdırmalarına əsasən, qlobal maliyyə böhranına görə hal-hazırda 7 fəhlədən 1 - işsizdir. Digər tərəfdən, hazırda əksər xarici ölkələrdə işçi miqrantlarla bağlı kvotalar müəyyənəlib. Azərbaycanda isə bu hələ tətbiq olunmayıb. 2019-cu il üçün Rusiya miqrantlarına tətbiq etdiyi kvotaları 50% azaldı. Rusiyada kvotaların azaldılması, işsiz qalan Çinli miqrantlar Azərbaycanda iş yerini axtarmasına səbəb olmuşdur.

Dövlət Miqrasiya Xidmətinə 8574 nəfər miqrant müraciət edib. Onlardan 1410 nəfərin ölkədə olma müddəti uzadılib, 1359 nəfərə müvəqqəti yaşama icazəsi verilib, 32 nəfərə immiqrant statusu verilib. DMX-nin rəsmisi bildirib ki, quruma 87 nəfər qaçqın statusu almaq üçün müraciət edib, yalnız 1 nəfərə status verilib. Nətiq bildirib ki, qurumun şikayət və təkliflər üçün qaynar xətt (561-87-54) fəaliyyət göstərir və elektron ünvanı (www.migration.gov.az) fəaliyyətə başlayıb.

Sahib Məmmədov: “Azərbaycan əmək miqrantları üçün əlverişli ölkə deyil”

Keçək Azərbaycan miqrantları üçün münasib edən şərtlərə və digər detallara. Əmək Hüquqları Liqasının rəhbəri Sahib Məmmədov “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bildirdi ki, Azərbaycan miqrantları üçün əsasən bir neçə amilə gö-

rə əlverişli sayıla bilər. Amma burada miqrantın gəldiyi ölkənin hansı olması da mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Müsahibimizin sözlərinə görə, Azərbaycandan miqrantlar həm müvəqqəti yaşamaq və yaxud tranzit ölkə kimi istifadə edirlər: “Ola bilər ki, hansısa şəxs Azərbaycana miqrasiya edir, hansısa qanunvericilik əsasında müvəqqəti yaşama icazəsi alır. Amma sonrakı dövrlərdə qarşısına məqsəd qoyduğu ölkəyə getmək üçün əsas yaratmağa başlayır. Amma əmək miqrasiyası üçün Azərbaycan əlverişli ölkə deyil. Çünki birincisi, qanunvericiliklə müəyyən olunmuş icazə prosedurları mürəkkəbdir. Çünki miqrantın özü yox, onu işə götürmüş şəxs bu icazəni almalıdır. Bu baxımdan o qədər də əlverişli deyil. O mənada Azərbaycanın daxili bazarını müdafiə etmək zərurəti var. Çünki ölkənin əmək bazarında işçi qüvvəsi daha çoxdur, nəinki iş yerləri. Bu mənada bu cür tədbirlərin görülməsi məqbuldur. Ölkədə 9-10 min leqal əmək miqrantı var. Amma bu rəqəmdən bir neçə dəfə artıq qeyri-leqal miqrantlar var ki, onlar da Rusiyada, Gürcüstanda yaşayan, mənsəcə Azərbaycanlı olan şəxslər üstünlük təşkil edir. Başqa ölkələrdən gələn də var ki, tənzimlənməyən əmək miqrasiyasının iştirakçısıdır. Əvvəllər bunların sayı daha çox idi, amma indi maksimum azaldılıb”.

“Əfqan, Pakistan, Filippin, nigeriyalı miqrant üçün Azərbaycan bir

cənnətdir”

Müsahibimiz həmçinin bildirdi ki, Əfqanıstan, Pakistan, Filippin, Nigeriyadan gələn əmək miqrantları üçün Azərbaycan cənnətdir. Onun fikrincə, sözügedən ölkələrdən gələn miqrantlar istənilən halda burada heç olmasa müvəqqəti yaşamaq üçün icazə əldə etmək istəyirlər və qeyri-leqal vəziyyətdə yaşayırlar. Sahibkarlıq fəaliyyəti, kiçik bizneslə məşğul olanlar üçün burada əlverişlidir: “Məsələn, Türkiyədən gəlib, kiçik biznes qurublar, sənətkarlıqla, bərbərliklə məşğuldular. Eləcə də Pakistandan, digər ölkələrdən olanlar üçün əlverişli sayıla bilər. Amma dünyada uzunmüddətli miqrasiya səbəbləri işlə bağlıdır. Ya təqibdən qaçırlar, ya da işlə

nın qorunması istiqamətində beynəlxalq təşkilatlarla birgə işlər görür. E.Süleymanova qeyd edib ki, heç bir miqrant Azərbaycanda zorakılığa məruz qalmır, onlara ölkədə qanunvericiliyə uyğun olaraq bütün şərait yaradılır.

Ölkəyə gələn turist sayı miqrant sayını üstələyir - çeşidləmə var

Bu məqamda bir nüansı da qeyd etmək yerinə düşər ki, ölkəyə gələn turistlərlə miqrantlar arasında xüsusi sərhəd qoyulmalıdır. Çünki statistika və çeşidləmə fərqli parametrlərlə aparılmalıdır. Məsələn, Dövlət Turizm Agentliyindən verilən məlumatda deyilir ki, 2019-cu ilin birinci yarısında Azərbaycanı ziyarət etmiş xarici qonaqların sayı 1.4 milyon-a çatıb ki, bu da

bağlı miqrasiya edirlər”.

S.Məmmədovun sözlərinə görə, Azərbaycanda sığıncaq məqsədilə qaçqın statusu alanlar var. Amma bunların sayı çox deyil: “Əsas miqrasiya iş axtarmaqla bağlıdır ki, bunun üçün illik kvota 9 min müəyyən olunub. Bu da çox kiçik rəqəmdir. Dediyim kimi, icazə prosedurları da çox çətinidir. Yeni regionu əhatə edən bir çox ölkələrlə müqayisədə Azərbaycan daha münbit şəraitə malikdir. Dini məhdudiyyətlər yoxdur. İslam ölkələrindən gələn üçün məhdudiyyətsiz, azad yaşamaq imkanları verir. İkinci növbədə Azərbaycan Avropa ölkələrindən müasirliyinə görə heç nə ilə fərqlənmir. İqlim şəraiti, insanları yaxşıdır, ksenofobiya halları yoxdur. Bu baxımdan Azərbaycan uyğun ölkədir. Eyni zamanda Azərbaycan dünyanın ən təhlükəsiz ölkələrindən biridir ki, bu da çox ciddi məsələdir. Avropadan gələn iş üçün gəlirlər. Neft şirkətində çalışanların böyük hissəsi yüksək məvacib alırlar. Enerji sektorunda işləyirlər. Onlar üçün ona görə sərfəlidir. Amma onların sayı məhduddur. Çünki neft şirkətlərinin dəvət edib gətirdiyi insanlardır”.

Ombudsman ölkəni miqrantlar üçün cəlbədi sayır

Ombudsman Elmira Süleymanova deyib ki, ölkəyə gələn miqrantların sayı ildən-ildə artır. E.Süleymanova bildirib ki, Azərbaycanda miqrantlar üçün bütün şərait yaradılır. Ombudsman vurğulayıb ki, Azərbaycan miqrantların hüquqları-

ötən ilin eyni dövründə ölkəyə gəlmiş 1.3 milyon xarici ziyarətçi ilə müqayisədə 86 min və ya 6.5% çox qonaq deməkdir. Gələnlərin böyük hissəsini 29.4%-lə Rusiya (414 min), digər böyük hissəsini isə 24.3%-lə Gürcüstan (342 min) vətəndaşları təşkil edib. Gürcüstan üzrə artım 22.8% və ya 64 min nəfər olub. Qeyd etmək lazımdır ki, bu iki ölkədən gələn qonaqların sayı ümumi gələnlərin 50%-dən çox hissəsini təşkil edib.

Türkiyədən gəlmiş qonaqların sayı 3.7% artaraq toplam 148 minə çatıb.

Cənubi və Mərkəzi Asiya ölkələrindən gələnlərin sayında yenə də sürətli artım müşahidə olunur - artım ilin ilk yarısı üçün uyğun olaraq 37.8% və 50.2% olub.

Azərbaycan üçün Cənubi Asiyanın əsas turizm bazarları Hindistan (27 min; 80.2% artım) və Pakistan (19 min; 24.4% artım), Mərkəzi Asiyada isə Qazaxıstan (20 min; 15.1% artım) və Türkmənistan (21 min; 85% artım).

Səudiyyə Ərəbistanından gələnlərin sayında isə təxminən 80% artım müşahidə olunur ki, bu da 15 min nəfər artımla 34 mindən çox xarici vətəndaş deməkdir.

2019-cu ilin iyun ayında gələnlərin sayında əhəmiyyətli dərəcədə artım müşahidə olunub - bu artım 17.2% təşkil edib.

Bir-birindən fərqli ölkələrdən gələn turistlərlə miqrantların çeşidlənməsi də müvafiq qurumlar tərəfindən aparılır.

□ Sevinc TELMANQIZI, “Yeni Müsavat”

MÜSAVAT

Son səhifə

N 159 (7329) 31 iyul 2019

Bunları bilirsinizmi?

- * Dəvəquşunun gözləri beynindən böyükdür.
- * Dünyada ən kiçik ordu Monako knyazlığındadır. Həmin ordu 2 zabit və 60 əsgərdən ibarətdir.
- * Ən uzun hörüklerin sahibi XIX əsrdə İngiltərədə yaşamış Ovens adlı bir qadın olub. Onun hörüklerinin uzunluğu 2m. 50 sm. olub.
- * İnsanlar bütün ömrü boyu 20 kiloqram toz udur.
- * Kanadada yerin cazibə qüvvəsi dünyanın digər əraziləri ilə müqayisədə daha azdır. Bu səbəbdən kanadalılar özlərini tərəzidə çəkərkən öz normal çəkilerindən az çıxırlar.
- * Hindistanda biq saxlayan polisler daha ciddi görünlükləri üçün digər polislerden 5% çox maaş alırlar.
- * İnsan bədənindəki damarların uzunluğu təxminən 96 min kilometrdir.
- * 1 kq kökəlmək üçün bədəniniz 20 km yeni damar əmələ gətirir.
- * Dünyada ən uzun hakimiyyəti olmuş sülalə Osmanlı sülaləsidir (623 il).
- * Qarışqa yuvalarının girişi hər zaman şimala tərəf olur.
- * Vaxtının çoxunu musiqi dinləyərək keçirən insanlar daha çox depressiv insanlar olurlar.
- * Şekspir 23 apreldə doğulub, 23 apreldə də vəfat edib.
- * Norveçin şimalında hər yay 14 həfə gecə-gündüz günəşli keçir.
- * Timsahlar dillərini çölə çıxara bilmirlər.
- * Fransızlar ən nəzakətli xalq sayılır. Bir yazıçı bunu sübut etmək üçün yazır: "Bu yaxınlarda Parisin köhnə bir qəbiristanlığında üzərində yazılar olan bir başdaş tapdım. Orada yazılmışdı: "Mənim istirahət yerimə yaxınlaşanda ayağa qalxıb sizi salamladığım üçün üzr istəyirəm".
- * Ağcaqanadların 47 dişi olur.
- * Almaniyaadakı zooparkların birində "Dünyanın ən təhlükəli heyvanı" adlı zal var. İçəri daxil olduqda qarşınıza nəhəng bir güzgü çıxır.
- * Xoşbəxtliyin ən böyük düşməni düşünməkdir. Elm sübut edib ki, az düşünən insanlar daha çox xoşbəxttir.
- * Sağ əli istifadə etmək ömrü uzadır.
- * İnsan vücudunun ən güclü əzələsi dildədir.
- * Sümük dəmirdən daha möhkəmdir.
- * Bir addımda 200 əzələ işləyir.
- * İnsan bir ömür boyu iki hovuzu dolduracaq qədər ağız suyu ifraz edir.
- * Qəmgin olmaq gülməkdən daha çox əzələni hərəkətə gətirir.

6 yaşlı uşağın qarnına hava doldurub öldürdülər

Hindistanın Madhya-Prades ştatının İndor şəhərində uşaqlar əyləncə xatirinə 6 yaşlı oğlanın qarnına hava doldurublar. Nəticədə uşaq dünyasını dəyişib.

Bu barədə India TV News xəbər verir. Dostları Kanxi Yadavanın qarnını hava ilə doldurublar. Hadisə bazar günü baş verib. Atasının dediyinə görə, uşağı evə iki dostu gətirib: "Onun qarnı şişmişdi. Mən onu dərhal xəstəxanaya apardım". Həkimlər uşağın həyatını xilas edə bilməyiblər. Ölümün dəqiq səbəbini ekspertiza göstərəcək: "Mənə deyildi ki, dostları ona ağızdan hava veriblər. Bu zaman da zavoddakı hava kompressorundan istifadə ediblər" - bunu da uşağın atası deyib.

İyulda xəbər verilmişdi ki, Çinin Pekin şəhərində bir kişi zərərli yeni doğulan körpəsinə alkoqol verib və onun ölümünə səbəb olub. Ekspertiza nəticəsində müəyyənən ki, uşaq alkoqol zəhərlənməsi nəticəsində dünyasını dəyişib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

İlan sancan kişi ilanı dişlədi

Hindistanın Uttar-Prades ştatının sakinini onu sancan ilanı dişləyib. Bu barədə "Reuters" agentliyi xəbər yayıb. İlan Rac Kumar adlı kişinin evinə girib. Həmin vaxt kişi spirtli içki içirmiş. Hadisə barədə zərərçəkmişin atası Babu Ram danışmış. Onun sözlərinə görə, ilan sancan kişi buna cavab olaraq ilanı dişləyib və hissələrə ayıraraq.

Kişini kritik duruma xəstəxanaya çatdırıblar. Onun vəziyyətinin hansı səbəbdən pisləməsi ilə bağlı hər hansı məlumat yoxdur. Amma bir həqiqət məlumdur ki, ilan heç bir halda günahkar deyil. Şahidlərin dediyinə görə, bu, zəhərli ilan olmayıb.

"Hadisə olduqca qəribədir. Mən bu günə qədər ilan sancan insanları çox görmüşəm. Amma ilk dəfədir ki, ilanı dişləyən və daha sonra onu çantasından çıxarıb adam görürəm" - bunu da Kumari müalicə edən həkim deyib.

Mayda isə xəbər verilmişdi ki, Hindistanın Qucarat ştatında 70 yaşlı kənd sakini ilan dişləməsindən sonra hirsiz ilanı götürüb və onu dişləyərək, bir tikəsini qoparıb. Bir neçə saatdan sonra isə o, xəstəxanada dünyasını dəyişib.

97 yaşlı qadın uzunömürlülüğün "sirrini" ni açdı

Belçikanın Meyzen qəsəbəsindən olan uzunömürlü sakin bunun sirrini pivi içməkdə görür. Bu barədə lenta.ru saytı xəbər verir. 97 yaşlı Robertina demək olar ki, hər gün yerli bara gedir. Həftə ərzində yeganə istisna gün isə çərşənbə sayılır, çünki həmin gün bar qapalıdır. Bir qayda olaraq qadın 12 pivə stəkannından 20 stəkana qədər içir. Onun rekordu 22 stəkandır.

Qadın 18 yaşından etibarən barın daimi müştərilərindən olub və o, əmindir ki, gündəlik pivədən istifadə onu dərmanla əvəzləyir. Son 4 il ərzində o, cəmi iki

dəfə xəstələnib. 2017-ci ildə xəbər verildiyi ki, amerikalı Florens Bears yüz illik yubileyini keçirərkən uzunömürlülük səbəbi olaraq, şərab içməsi və bişmiş kolbasadan imtina etməsini göstərmiş.

İnsan yaşlaşdıqca beyni gözəlləşir

ABŞ-ın Maunt Sinay Tibb Məktəbinin əməkdaşları müəyyən ediblər ki, insan beyninin bəzi xüsusiyyətləri yaş ötdükcə daha da təkmilləşir. İndiyə qədər belə hesab olunurdu ki, əqli qabiliyyətlər insan 20 yaşında olarkən öz zirvə nöqtəsinə çatır. Tədqiqatın nəticələri isə göstərdi ki, yaşlı insanlarda belə uzunmüddətli yaddaş nəinki zəifləmir, hətta danışıq qabiliyyəti, emosional intellekt və sosial vərdişlər daha üstün səviyyədə olur.

Bunu "Daily Telegraph"a istinadən "İzvestiya Nauki" xəbər

verir. Qısamüddətli yaddaş, qazanılmış bacarıqlar və düşünmə qabiliyyətinə gəlincə isə onlar zaman ötdükcə həqiqətən də zəifləyir. Mütəxəssislərin kəşfi qocalma effektinin rezus-makaka meymunları üzərində öyrənilməsi nəticəsində edilib. Müəyyən olunub ki, yaşlı meymunlarda beyin yeni biliklərin mənimlənməsinə görə cavabdeh olan qəbuledici neyronların (sinir hüceyrələri) təqribən yarısını itirir. Bununla belə, uzunmüddətli yaddaş cavabdeh neyronlar toxunulmaz qalır.

Uşaq lal idi, pişik onun dilini açdı

İngiltərənin Mançester şəhərində nadir danışmamaq xəstəliyinə tutulan və heç kimlə danışmayan 7 yaşlı Lorcan Dillon pişiyinin sayəsində xəstəliyinə qalib gəlib və 7 ildən sonra nəhayət ki, danışmağa başlayıb. Türkiyə mətbuatının yazdığına görə, danışıq qabiliyyəti olmasın baxmayaraq bu uşaq heç bir fikrini ifadə edə bilmirdi.

2 yaşına çatanda ailəsi də daxil olmaqla heç kimlə danışmayan bu uşaq son iki ilini yanından ayırmadığı pişiyi, yeganə dostu Cessi ilə keçirib. Və elə ilk cümləsini də pişiyinə söyləyib. "Səni sevirəm" dediyi pişiyindən sonra uşaq anasına və atasına da müəyyən sözlər deyib. Valideynləri bu hadisəyə görə çox sevinib və həyatları boyunca Cessiyə minnətdar olacaqlarını deyiblər.

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYSAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU
Lisensiya N: B 114
SAYI: 3.050

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.